

A MAGYAR
KODÁLY
TÁRSASÁG
HÍREI

XXXVI. évfolyam

2015/4

Kodály Zoltán VII. Magyar Kórusverseny

2015. november 19-22

Fővédnök:

Balog Zoltán miniszter

Védnökök:

Szőnyi Erzsébet Kossuth-díjas zeneszerző, a Nemzet Művésze,
Hoppál Péter kultúráért felelős államtitkár.

Tiszteletbeli elnök:

Kodály Zoltánné Péczely Sarolta

A verseny helyszíne: Budai Ciszterci Szent Imre Gimnázium

A versenyen 30 kórus vett részt A és B szinten a következő kategóriákban:

Kicsinyek Kórusa, Gyermekkarok, Leánykarok, Ifjúsági Vegyeskarok,
Kamarakórusok Énekegyüttesek, Férfikarok, Vegyeskarok.

A zsűri tagjai: *Berkesi Sándor, Huszár Lajos, Józsa Mónika, Kamp Salamon, Kertész Attila, Nemes József, Párkai István, Rozgonyi Éva, Szabó Barna, Tóth-Guttman Emese*

Pontszámok alapján, a verseny eredménye 10 ezüst és 20 arany minősítés.

November 22-én tartották a **Nagydíjas versenyt**, azt követően került sor az ünnepélyes **Díjkiosztó ünnepségre**.

A díjnyertes kórusok:

A Magyar Kórusok, Zenekarok és Népzenei Együttesek – KÓTA különdíját a *Lánczky Edit* vezette **Eötvös József Gimnázium Vegyeskara** nyerte.

A Magyar Kórusok, Zenekarok és Népzenei Együttesek – KÓTA díját a Közönség szavazatok alapján – *Kabdebó Sándor* vezette **PRELUDE Vegyeskar** kapta.

Kodály Zoltánné Péczely Sarolta által felajánlott nagydíjat a **PRELUDE Vegyeskar** nyerte *Kabdebó Sándor* karnagy úr vezetésével.

A versenyen résztvevő valamennyi kórus részesült oklevélben és ajándékban. A műsorfüzet hosszan sorolja fel mindazokat a *Támogatókat* akik értékes könyv és kotta csomagokkal, CD-vel járultak hozzá az elismerést jelentő ajándékokhoz.

További sikeres működést kívánva a magyar karnagyoknak, kórusoknak és énekeseknek, *Kodály Zoltán* gondolatai nyújtsanak biztatást

**„Egy ország zenekultúráját nem egyes zenészek csinálják,
hanem az egész nép”.**

A
MAGYAR
KODÁLY TÁRSASÁG
HÍREI

SZERKESZTI:
MÁRKUSNÉ NATTER-NÁD KLÁRA

XXXVI. évfolyam – 2015/4
december

TARTALOM

Kodály Zoltánné Péczely Sarolta köszöntése – <i>Erdei Péter</i>	4
A Kodály Intézet és a Nemzetközi Kodály Társaság jubileuma – <i>Ittész Mihály</i>	7
Koncert és konferencia – <i>Spiegel Marianna</i>	9
A 22. Nemzetközi Kodály Szimpózium – <i>Polyák Zsuzsanna</i>	10
Bartók Béla 70 – Bartók Béla zeneműveinek kritikai összkiadása – <i>Márkusné Natter-Nád Klára</i>	12
Bartók Bélára emlékeztek a gyermekek – <i>Papp Károlyné</i>	15
Ádám Jenő szoboravatás Szigetszentmiklóson – <i>Kincses Edit</i>	17
Az iskola névadója előtt tisztelgünk – <i>Zsigmond Attila</i>	18
Ádám Jenő emlékezete – <i>Berkesi Sándor</i>	20
Kertész Lajos 90 éves – <i>Ittész Mihály</i>	23
Könyvbemutató és hangverseny – <i>Márkusné Natter-Nád Klára</i>	25
Egy magán archívum meglepetései – <i>K. Udvari Katalin</i>	27
25 éves a Magnificat Kórus – <i>Ittész Mihály</i>	30
Cantemus 40 – A pódiumra állítás művészete – <i>Köteles György</i>	32
Hangversenyek és rendezvények Mosonyi Mihály emlékére – <i>m.n-n k.</i>	35
Emlékezés Mosonyi Mihályra – <i>Sziklavári Károly</i>	37
Balassa Sándor új magyar opera bemutatója – <i>Szőnyi Erzsébet</i>	40
Laudáció, Simándy József emlékére – <i>Szőnyi Erzsébet</i>	41
Bárdos Lajos születésnapj köszöntése – <i>Márkusné Natter-Nád Klára</i>	42
Hagyományörző kirándulás – <i>Papp Istvánné</i>	45
Szokolay Sándor sírkövének avatása – <i>Somorjai Paula</i>	47

A címodalt Borsos Miklós alkotásával Szántó Tibor tervezte

A kiadványt Dobó Nándor tervezte

Kiadja a Magyar Kodály Társaság

Felelős kiadó: a Magyar Kodály Társaság elnöke

Adószámunk: 19040437-1-42

ISSN 0230-3639

Nyomda: László és Társa Bt.

Felelős vezető: László András

Kiadványunk támogatói

Nemzeti Kulturális Alap

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

MAGYAR MŰVÉSZETI
AKADÉMIA

**Kodály Zoltán és Kodály Zoltánné Péczely Sarolta
Andrássy úti otthonukban**

Kertész Gyula felvétele

Kodály Zoltánné Köszöntése

November 9-én az Emberi Erőforrások Minisztériumában, az Akadémia utcai Batthyány palotában, zenei intézmények és szakmai egyesületek vezetőinek jelenlétében bensőséges ünnepségen köszöntötték *Kodály Zoltánné Péczely Saroltát* 75. születésnapja alkalmából.

Hoppál Péter államtitkár bevezető szavait követően *Balog Zoltán* miniszter úr, majd *Fekete György*, a Magyar Művészeti Akadémia elnöke, *Freund Tamás*, a Magyar Tudományos Akadémia alelnöke, végül *Erdei Péter* a Kodály Intézet volt igazgatója köszöntötte az ünnepeltet.

Nagyrabecsült Kodályné Asszony! Miniszter Úr!
Kedves Ünneplő Gyülekezet!

Köszöntőmet hadd kezdjem azzal, hogy Kodály Zoltánné Péczely Saroltával szemtől szembe először 1968. február 27-én találkoztam a Zeneakadémián. Ez a dátum azért maradt meg az emlékezetemben, mert az volt a karvezetői diplomahangversenyem napja, ahol ő is jelen volt.

Azokban az években többször eszembe jutott, hogy vajon hol és hogyan kapcsolódik egymáshoz ugyanazon testben e két név által megrajzolható személyiség, hol ér véget az egyik, és hol kezdődik a másik?

Debreceni gimnazista koromban több alkalommal láttam Kodály Zoltánnét messziről, de ez csak arra volt elég, hogy megfigyeljem, milyen finom érzékkel, odaadó figyelemmel vette körül férjét.

Láttam őt egészen közléről 1967 márciusában, amikor magam zeneakadémistaként, megilletődve álltam Kodály Zoltán ravatala mellett – innen nem messze – a Magyar Tudományos Akadémia előcsarnokában.

A későbbiek során itthon és külföldön sokszor volt alkalmam hosszan beszélgetni Péczely Sarolta énekművésznővel a szakmáról, zenéről, énektechnikai kérdésekről, emberekről és sok egyébről. Minden alkalommal lenyűgözött kiváló memóriája, széleskörű műveltsége, lényeglátó, elemző megközelítése. Nem véletlen, hiszen tanulmányai során Berlint, Párizst, Londont, Rómát bejárta, s miközben ezeket az idegen nyelveket megtanulta, magába szívta mindazt a gazdag művészeti hagyományt, amit ezek a centrumok őriznek. Hogy Kodály Zoltántól mi mindent tanulhatott, arról csak sejtéseim vannak, de erről szólni nem az én tisztem. Egyet azonban tudok, emberismerete tévedhetetlen! „Beszéljess 10 percet Péczely Saroltával, s megmondja, ki vagy!”

Hallottam őt színpadon énekelni, sőt néhányszor magam is vezényeltem olyan műsort, melyben énekes szólistaként közreműködött. Ezek az alkalmak fölényes anyagtudásáról, művészi fegyelméről és magasszintű kollegiális etikáról tanúsítottak, de mindenek fölött egy igen erős közlési vágyról, kifejezési vágyról győzték meg a hallgatót. Ennek a művésznek van mondanivalója!

Kodály Zoltánnét messziről sokan ismerik, látják amint egy-egy jelentős rendezvényen, koncerten virágcsokorral köszöntik. Személyét – mint egy ikont – tisztelet övezi, de legtöbbek számára kicsit megközelíthetetlen. Pedig Kodály Zoltánné életeleme a közösség, az aktivitás, ő a munka embere. Ennek bizonyítéka példának okáért az első Kodály Szeminárium megszervezése, amit szinte egyedül indított el 1970-ben! Vagy tudják-e, hogy a Kodály Intézet létrejöttében oroszánrésze volt, hogy a szervezeti felépítéstől a bebútorozásig minden részletre odafigyelt és ezt teszi folyamatosan 40 év óta. Ösztöndíjakat ad, énekkari rendezvényeket, kórusfesztiválokat támogat. Kerek Kodály évfordulók alkalmával zeneszerző versenyeket hirdet és finanszíroz.

Tudják-e, hogy 1982-ben önszántából költözött ki a köröndi lakásból, hogy oda ajándékozza azt a magyar államnak az emlékmúzeum céljára.

Tudják-e, hogy Kodály Zoltánné a kodályi hagyatékot teljes egészében saját erejéből őrzi, gondozza, és teljes figyelmével dolgozik azon, hogy az arra érdemes kutatóknak minden rendelkezésükre álljon az Archívumban. Kiadványokat készít elő, támogat, kiállítások létrejöttét segíti, anyagait maga válogatja, érdeklődő előadó művészeknek egy-egy kéziratba való betekintést készséggel megenged. Tudjuk-e, hogy az időről időre itt-ott felbukkanó, vagy sokáig rejtőzködő Kodály kéziratokat is igyekszik begyűjteni, alkalmasint külföldről hazahozni, ezzel is gyarapítva azt a tárgyi hagyatékot, ami ma már olyan nemzeti érték, amihez fogható kevés van az országban.

Az iskolai zenei nevelés ügye központi kérdés Kodály Zoltánné számára. Félőten figyeli, mi történik ebben az ügyben és időnként, ha szükségét látja, bizony elzarándokol abba a hivatalba, ahhoz a vezetőhöz, akitől azt lehet remélni, hogy az iskolai zenei nevelés megkopott tekintélyét még vissza lehet szerezni.

Közel öt évtizedes ismeretségünk során egyértelművé vált számomra, hogy Kodály Zoltánné és Péczely Sarolta művészként, prózai előadóként, díszvendégként vagy éppen háziasszonyként voltaképpen egy és oszthatatlan személyiség, fő jellemvonása a honleányi elkötelezettség. Ő a zenei életünk Brunszvik Teréze, aki vallotta, hogy minél magasabb rangban állunk, annál jelentősebbek a cselekedeteink.

Kodály Zoltánné Péczely Sarolta minden cselekedetével, egész életével példázza azt a gondolatot, amit Kodály Zoltán 1957-ben Debrecenben így fogalmazott meg:

„Nincs megalkuvás művészetben és magyarságban.”

Mi zenészek, de az egész ország is köszönettel tartozik mindezért. Tisztelt Asszonyom, a Jóisten adjon önnek hosszú életet és egészséget, hogy még sokáig dolgozhasson értünk, velünk, a magyar zene ügyeiért.

Erdei Péter

A zenei köszöntésről az *Angelica Leánykar* szép éneke gondoskodott Gráf Zsuzsa vezetésével.

40 esztendő: párhuzamosok találkozásai

A Kodály Intézet és a Nemzetközi Kodály Társaság jubileuma

Mindkét történet korábban kezdődött. Akár az 1964-ben Budapesten tartott ISME konferenciáig léphetünk vissza, amikor a nemzetközi zenepedagógus társadalom felfigyelt a magyar zenei nevelés eredményeire, az eredményeket létrehozó iskolás gyerekekre, leendő muzsikus fiatalokra, zenetanárookra és a kezükben jól működő módszerekre – óvodától a főiskoláig. Ezek alapját az a zenei nevelési eszmerendszer és gyakorlati útmutatás adta, amely Kodály Zoltán nevéhez kötődik. Ezen eszmék hazai ápolására és világszerte való megismertetésére nyílt meg 1975-ben – néhány éves előkészítő munka után – a Mester szülővárosában, Kecskeméten a *Kodály Zoltán Zenepedagógiai Intézet*, mely 2005 óta a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem kötelékében működik. A Kodály Intézet munkáját egy másik jubiláló, a húsz éve, sokak akaratából és áldozatoságának köszönhetően létrejött *Kodály Intézetért Alapítvány* segíti.

Világszerte egyre több helyen, akkoriban legjellemzőbben Észak-Amerikában, tűntek fel olyan zenepedagógusok, akik elkötelezett hívei lettek a magyar módszernek, vagy, ahogy ők nevezték, a *Kodály módszernek*. Ennek az elkötelezett érdeklődésnek tetteiben megnyilvánuló jele volt többek között a *Denise Bacon* által, *Erdei Péter* közreműködésével 1969-ben megalapított Kodály Musical Training Institute. Itthon pedig a *Kodály Zoltánné* kezdeményezésére 1970-ben és 1972-ben Kecskeméten megszervezett, és áldott emlékü *Nemesszegyhyné Szentkirályi Márta* együttműködésével vezetett Nemzetközi Kodály Szeminárium. 1973-ra megérett a helyzet arra, hogy a művelődésügyi miniszter utasítást adjon ki a Kodály Zoltán Zenepedagógiai Intézet létrehozásáról Kecskeméten.

Ugyanez év nyarán a kaliforniai Oaklandben megszervezték az I. Nemzetközi Kodály Szimpóziumot, ahol a résztvevők – *Szőnyi Erzsébet* és a házigazda Holy Names College zenei vezetője, *Sister Mary Alice Hein* javaslatára – elhatározták, hogy megalapítják az *International Kodály Societyt*. 1975 nyarán, a Kecskeméten harmadízben, már az Intézet által szervezett Nemzetközi Kodály Szemináriumhoz is kapcsolódó szimpózium valóban meghozta a **Nemzetközi Kodály Társaság** megalapításának lehetőségét. Nem kevés jogi vita, a magyar és a nemzetközi szabályok egyeztetése árán, a Kulturális Kapcsolatok Intézete gyámközlésével. Mind a budapesti székhelyű nemzetközi társaság, mind a két évig tartó épület-renoválás után kapunyitásig jutott. A külföldi (nyugati) diákokat váró Intézet újdonságnak számított a kulturális palettán.

A *Kodály Intézet* alapvető feladata kezdettől a „külföldi zenepedagógusok magyar zenepedagógiai-módszertani továbbképzése”, ám az évtizedek során gazdagodott a program. Az intenzív készségfejlesztő és módszertani képzés mellett – Kodály szellemében – kínál gyakorlati és elméleti oktatás egységével magánének, zongora és karvezetés kurzusokat az éves tanfolyamok keretében is. Amióta a Zeneművészeti Egyetem révén betagozták a felsőoktatás rendszerébe Kodály zenepedagógiai szakértő mesterképzés is folyik az Intézetben. Az Intézet mindig kereste és – a körülményektől függően – változó formában meg is találta a magyar énektanárok továbbképzésének lehetőségét. Ehhez leginkább a *nyári Kodály szemináriumok* – melyekre sokszor jöhettek határon túli magyar zenepedagógusok – adtak keretet. Magyar és angol nyelvű kiadványaival is a Kodály életmű feltárásához, megismertetéséhez, illetve a zenepedagógiai módszerek gazdagításához járul hozzá az Intézet. Könyvtára és főleg zenepedagógiai archívuma egyedülálló gyűjteménnyel várja az érdeklődőket. A négy évtized alatt sok száz hallgatója volt a világn minden tájáról. A régi hallgatók több ízben megrendezett találkozóján, így a mostani jubileumi eseményre érkezettek körében is azt tapasztalhattuk, hogy a kezdőként vagy már több éves tapasztalattal gyarapodni jött kollégák hálásan gondolnak vissza az itt tanultakra, mert személyes készségeikben fejlődhettek és használható, napi munkájukban kamatoztatható tudást szerezhettek a kiváló tanárok vezetésével.

A *Nemzetközi Kodály Társaság* egyéni és intézményi tagsággal rendelkezik. Az elnök hagyományosan külföldi személyiség, míg a két alelnök egyike mindig magyar. Az IKS-ben a kapcsolattartásnak és szakmai tájékozódásnak fontos fóruma az évente kétszer, jó ideje már elektronikusan is megjelenő *Bulletin*. E periodikumon kívül is több kiadvánnyal segíti a tagság és más érdeklődők tájékozódását az IKS.

A Kodály Intézet és az IKS tevékenysége szorosabban a nemzetközi Kodály szimpóziumok alkalmából kapcsolódott össze: 1987-ben, 1999-ben és 2013-ban voltak Kecskeméten nagyszabású rendezvények. E közös alkalmaknak és az önálló munkának, a számos országban az Intézethez és/vagy az IKS-hez kapcsolódva is működő Kodály intézetek és társaságok tevékenységének köszönhetően világszerte sok-sok zenetanár, karvezető, előadóművész ismerkedett és ismerkedik meg Kodály Zoltán életművével, igyekszik mindennapi pedagógiai vagy művészi munkájában továbbadni a Mester műveinek üzenetét, a zenei nevelésnek irányt mutató gondolatait. Arról tanúskodott a mostani budapesti ünnepi hangverseny és a kétnapos kecskeméti konferencia, hogy valamennyien, akik e „szervezetek” keretében működünk hittel valljuk névadó Mesterünkkel:

„A zene táplálék, vigasztaló elixír. A zene az élet szépségét, s ami benne érték, azt mind meghatványozza.”

Ittész Mihály

Koncert és konferencia a Kodály Intézet és a Nemzetközi Kodály Társaság jubileuma alkalmából 2015. október 1-3.

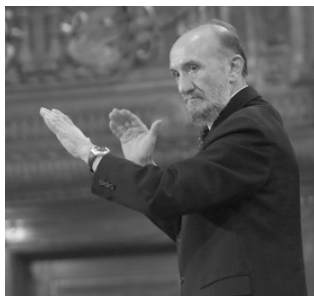
A Kecskeméti Kodály Intézet megalakulásának és a Nemzetközi Kodály Társaság létrejöttének 40. évfordulóját október első hétvégéjén nagyszabású rendezvényekkel tették emlékezetessé a szervezők. A nyitó koncertnek, amelynek fővédnöke *Kodály Zoltánné* volt, az idén 140 éves Zeneakadémia adott helyet.

Dr. Nemes László Norbertnek, a Kodály Intézet igazgatójának és *Michalis Patseasnak*, a Nemzetközi Kodály Társaság leköszönő elnökének üdvözlő beszédét követően felhangzott Kodály Fölszállott a páva (*variációk egy magyar népdalra*) c. zenekari műve, az Op.7-es hegedűre és csellóra írott duó valamint a Budavári Te Deum. A duót Bíró Ágnes és Szabó Péter, a Fesztiválzenekar két kitűnő művésze adta elő.

A Debreceni Filharmonikus Zenekar, a Kodály kórus és az Új Liszt Ferenc Kamarakórus *Erdei Péter* szuggesztív, ihletett vezényletével élményszerűen szólaltatta meg mindkét zenekari művet. A Te Deum szólistáiként Wierdl Eszter, Schöck Atala, Fekete Attila és Jekl László jeleskedtek. Számomra a hangverseny egyik csúcspontja a mű végén felhangzó szoprán ária előadása volt, amelyet Wierdl Eszternek köszönhetünk.

FOTÓ: KASZA GÁBOR

FOTÓ: SCHILLER KATA

Október 2-3-án Kecskeméten rendezték meg a Nemzetközi Konferenciát. A Kodály Intézetbe 27 országból körülbelül százhuszan érkeztek: előadók, partnerintézmények képviselői, az Intézet volt és jelenlegi tanárai és hallgatói. *Dr. Nemes László Norbert* érdekes programot állított össze erre az ünnepi alkalomra. Mivel az előadások zöme a Református Új Kollégiumban volt, nagyszerű ötletnek bizonyult, hogy a reggeli köszöntőt az Intézetben tartották, így minden vendég, ha csak rövid időre is, de átélhette e csodálatos épület magával ragadó hangulatát.

A megnyitó beszédet dr. Erdei Péter, az Intézet alapító igazgatója tartotta. Egy rövid koncert keretében mutatkozott be a jelenlegi hallgatók kórusa dr. Nemes László Norbert vezényletével, majd az Intézet által kiadott vagy előkészületben lévő munkákról tartottak ismertetőt a szerzők: Dr. Katalin Kiss, Héjjas Zsuzsanna, dr. Szabó Orsolya, Körtvési Katalin, Spiegel Marianna.

Az előadások között Szirányi Borbála, Barabás Edina és Igó Lenke bemutató tanításait élvezhettük.

Az Intézet régi hallgatói: Molly Murdock, Nicholas Benda, Jorgianna Talbot és Lois McVannel is szót kaptak a konferencián. Egy kerekasztal beszélgetés során érdekes beszámolókat hallhattunk a mester- képzésben résztvevő hallgatóktól hazájuk zenei oktatásával kapcsolatban.

Mindkét napon hangulatos közös éneklést vezetett Gyombolai Bálint és dr. Tóth Árpád. A változatos, érdekes program mellett a vendégeknek lehetőségük volt közvetlen beszélgetésekre, baráti eszmecserekre. A konferenciát Novák Anikó és Rajk Judit Liszt és Kodály művekből összeállított koncertje zárta.

Köszönettel tartozunk dr. Nemes László Norbertnek és „csapatának”, dr. Kéri Laurának és Kenyeresné Denk Anikónak a konferencia megszervezéséért és zökkenőmentes lebonyolításáért, Pálinkás Albertnek a technikai berendezések hibátlan működéséért, és minden munkatársnak a barátságos légkörért, azért a figyelmességért, amelyet lépten-nyomon tapasztalhat bárki, aki belép a kecskeméti Kodály Intézet kapuján.

Spiegel Marianna

A 22. Nemzetközi Kodály Szimpóziumról

2015. augusztus 3 és 7. között az edinburgh-i Merchiston Castle Schoolban került megrendezésre a 22. Nemzetközi Kodály Szimpózium, a Kodály Zoltán zenepedagógiai elveit követő zenészek, zenepedagógusok két-évenkénti találkozója. A nagyszabású szakmai programot *Lucinda Geoghegan* és *Carole Allen* vezetésével a *National Youth Choir of Scotland* (NYCoS – Skót Nemzeti Ifjúsági Énekkar) rendezte, a Nemzetközi Kodály Társasággal (IKS) együttműködve. A szimpóziummal egy időben, részben közös programokkal zajlott a NYCoS Nyári Továbbképzése (NYCoS Summer School) is. A világ 30 országából összesen 160 résztvevő érkezett.

A szimpózium címe: *Éneklés, éneklés, éneklés – A zenei kifejezés alapja, Singing, singing, singing – The core of musical expression*. Előzetesen öt témában vártak előadásokat, műhelyfoglalkozásokat, s az egyes napok is ezen témák köré szerveződtek, felkért jeles előadók bevezetőjével. *Christopher Bell* (Nagy-Britannia), a NYCoS művészeti vezetője az együttes történetéről és tevékenységéről számolt be, kiemelve a kodályi elvekre

épülő zenei nevelés segítségét a fiatal énekesek tanításában. *Sir James MacMillan* (Nagy-Britannia) zeneszerző Kodály: Missa brevisével való találkozásáról, egyházi művek – köztük kórusművek – írásáról, míg *Dr. Miriam B. Factora* (Fülöp-szigetek/Japán) a Kodály Zoltán által inspirált népdalgyűjtő tevékenységéről beszélt. Az utolsó napon *Dr. Nemes László Norbert*, a kecskeméti Kodály Intézet igazgatója foglalta össze a korunk zenepedagógusai előtt álló kihívásokat, feladatokat.

A szakmai programokat változatos hangversenyek tették teljessé: A NYCoS előadásában *Sir James MacMillan*: Cantos Sagrados, valamint Vivaldi: Gloria című művét hallhattuk Christopher Bell vezényletével. Fellépett még a *Richard Michael Trio* (jazz), *Hannah Rarity és barátai* (skót, ír népdalfeldolgozások) és a *Bardic Trio* (kortárs zeneszerzők művei és népdalfeldolgozások). A zárónap délutánján *Eirini Patsea* (Görögország) énekelt görög vonatkozású dalokat, köztük Kodály Zoltán: Nausikaa című művét is.

A szimpózium négy napja alatt összesen 46 előadótól hallhattunk előadásokat, ill. vehettünk részt műhelyfoglalkozásokon változatos témákban, zeneterápiától kórusépítésen át hangszeres zeneoktatási módszertanig. Mindezeket bemutató foglalkozások egészítették ki: Nemes László Norbert és a skót fiatalokból álló *Gold Honour Choir* a kórusmunka különböző feladataiból adott ízelítőt, míg *Susan Brumfield* (USA) énekes játékokat mutatott be, helyi kisiskolások segítségével. Nincs lehetőségünk az egyes előadásokat ismertetni, ezért csak néhányat emelek ki.

Az egyik visszatérő téma volt a zenei nevelés a 21. században. *Sara Jamieson Mellas* (USA) „A kodályi zenei nevelés értéke a 21. században: Egy fiatal pedagógus a fiatalok megszólításáról” című előadásának végkövetkeztetése volt, hogy nagyobb figyelmet kellene fordítani a zene egységesítő, toleranciára nevelő hatásának hangsúlyozására az egyre inkább multikulturális társadalmunkban. *Eva Floyd* (USA) a modern kommunikációs eszközökön keresztül önszerveződve létrejött „Young Professionals’ Choral Collective” énekkar tevékenységét és az ahhoz kapcsolódó kutatás eredményeit mutatta be „Kórusok a 21. században: Hogyan szólítsuk meg az új énekes generációt” címmel. *Albert Tay* (Szingapúr) a kortárs kórusművekről tartott műhelyfoglalkozást („Hogyan éljük el a fiatalokat 21. századi kórusművek segítségével”), míg *Kathy Kuddes* (USA) a zenepedagógusok számára hasznos online forrásokat mutatott be.

Emellett számos előadás szólt a népzene iskolai alkalmazási lehetőségeiről – vagy éppen az abban rejlő veszélyekről, pl. *Nicholas Benda*: Az anyanyelv mítosz c. előadása –, énekes játékokról, ill. a különböző zenei nevelési irányzatok ötvözéséről, pl. *R. J. David Frego, Julie K. Scott* (USA).

Magyarországot öt előadó képviselte. *Dr. Nemes László Norbert*, a Kodály Intézet igazgatója és munkatársai: *Körtvési Katalin* (előadásának címe: Öröm a zene varázslatán keresztül - Bevezető foglalkozás Kokas Klára koncepciójához), *Gergely-Gál Ágnes* (Kodály zenei nevelés

Magyarországon – nemzetközi perspektívából) és Polyák Zsuzsanna (*Segítheti-e az énekkar a munkaerő-piaci kompetenciák fejlődését?*), valamint Losonczy Katalin, a budaörsi Leopold Mozart Zeneiskola igazgatója (*Megváltoztatni a paradigmát a zeneoktatásban – Új ötletek és megvalósításuk zeneiskolai gyakorlatban*), és Asztalos Kata, a Szegedi Tudományegyetem doktorandusz hallgatója és oktatója (*Magyar óvodások zenei képességeinek online mérése*).

A szimpóziium keretében került sor a Forrai Katalin-díj átadására is, amelyről az előző számban részletesen is olvashattak.

A díjátadó ünnepséget megelőzően tartotta a Nemzetközi Kodály Társaság éves közgyűlését, amelyen hivatalosan ismertették a vezetőségi választások eredményét. Elnöknek James Cuskelly-t (Ausztrália), St. Aidan Anglican Girl's School művészeti tagozatának vezetőjét, a Cuskelly College of Music igazgatóját, a Nemzetközi Kodály Társaság korábbi alelnökét választották. Dr. Sandra Mathias (USA) alelnök; Takao Nakamura (Japán) és Matthias Funkhauser (Németország) igazgató poszton látja el feladatát a következő időszakban. A vezetőség tagja maradt Dr. Nemes László Norbert (Magyarország), Dominika Lenska (Lengyelország), David Vinden (Nagy-Británia), ill. a leköszönő elnök, Michalis Patseas (Görögország). Együttel kihirdették, hogy a következő két Kodály Szimpóziumnak *Edmonton, Kanada* (2017) és *Malajzia* (2019) ad majd otthont.

Polyák Zsuzsanna

Bartók 70

E rövid cím Bartók Béla zeneszerző, 1945. szeptember 26-án bekövetkezett halálának 70-ik évfordulójára emlékeztet. Legkiválóbb zenekaraink tartottak ünnepi hangversenyt ez alkalomból. Néhány fővárosi koncertet megemlítve:

A Nemzeti Filharmonikusok Évadnyitó hangversenye volt *Kocsis Zoltán* vezényletével, szeptember 25-én a MŰPÁ-ban. A műsor második felében került előadásra, Bartók: A kékszakállú herceg vára. Judit szerepében *Wiedemann Bernadett*, a Kékszakállú herceg, *Bretz Gábor*.

A Liszt Ferenc Kamarazenekar, *Rolla János* vezetésével, 2015/16 évi hangversenysorozatát *Hommage á Bartók* címen tartotta a B. Music Centerben, szeptember 23-án. Műsoron: Bartók: Duok (válogatás), *Divertimento* vonószekarra, Román népi táncok.

A Bartók Emlékházban szeptember 26-án *Berkes Ryoko* – hegedű, *Berkes Kálmán* – klarinét és *Mali Erzsébet* zongoraművész játszottak Bartók Béla műveiből.

A Zeneakadémián szeptember 26-án a Concerto Budapest tiszteleggett Bartók emléke előtt, *Keller András* vezényletével előadásra került:

A Kékszakállú herceg vára, *Rost Andrea* és *Mikhail Petrenko* közreműködésével.

A Magyar Művészeti Akadémia Zeneművészeti Tagozata tartotta Bartók-estjét, szeptember 27-én a Pesti Vigadó Dísztermében. Közreműködött a Zuglói Filharmónia – Szent István Király Szimfonikus Zenekar, és a Magyar Rádió Énekkara, karigazgató: *Pad Zoltán*. Vezényelt: *Medveczky Ádám* és *Záborszky Kálmán*. Közreműködött: *Farkas Gábor* (zongora), *Kiss B. Attila* és *Alexandru Agache* (ének). Músorton Bartók Béla művei: Erdélyi táncok, Cantata profana, III. zongoraverseny, Concerto.

Bartók Béla zeneműveinek kritikai összkiadása

Az MTA BTK Zenetudományi Intézetben. 2015. szeptember 26-án, egész napos rendezvényt tartottak, a *Bartók-összkiadás megindításának* ünnepélyes bejelentése alkalmából.

A délelőtt 10 órakor kezdődő program során a jelenlévő magyar és külföldi jelenlévőket *Richter Pál*, a Zenetudományi Intézet igazgatója köszöntötte. Bevezetőt tartott *Lovász László*, az MTA elnöke. Az Emberi Erőforrások Minisztériumának nevében *Szedlacek Emilia* fősztályvezető méltatta a rendezvény célját és jelentőségét. *Fodor Pál*, az MTA BTK főigazgatója, az irodalomban előforduló kritikai összkiadásokról szólt. Ehhez kapcsolódott az Irodalomtudományi Intézet igazgatójának *Kecskeméti Gábornak* az előadása. „Kritikai előadások a zenében” címmel *Somfai László* akadémikus tartotta meg előadását.

Rövid szünet után következett a *sajótájékoztató*, résztvevői: *Boronkay Antal*, az Editio Musica Budapest ügyvezető igazgatója; *Wolf-Dieter Seiffert*, a G. Henle Verlag, München igazgatója; *Tallián Tibor*, a Zenetudományi Intézet korábbi igazgatója, a kritikai összkiadás nemzetközi

FOTÓ: FELVÉGI ANDREA

tanácsadó testületének tagja; *Malcolm Gillies*, a London Metropolitan University volt elnöke, a kritikai összkiadás nemzetközi tanácsadó testületének tagja; *Vikárius László*, a Bartók Archivum vezetője.

Bevezetőt *Batta András*, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem professzora tartott, aki moderátora volt a beszélgetésnek, amelynek befejezéseként hangzott el, hogy e munka *25 évi feladatot jelent*. Ennek során évente két kötetet kívánnak kiadni, az első kettő, amely 2016-ban jelenik meg, Bartók Gyermekeknek című zongorapedagógiai művét, valamint a zenekarra írt Concertót tartalmazza.

Vikárius László beszélt a „Gyermekeknek” közreadási elveiről, mely úgynevezett „szinoptikus” kiadás lesz, egymás mellett – bal és jobb oldalon – közölve a mű két változatát. Az első a korai változat mely 1908 és 1911 között készült, a Rozsnyai Károly kiadónál jelent meg. A revidiált változatot Bartók Amerikában készítette, a korrektúra 1943-ra elkészült, de a kotta végül csak halála után 1946-ban jelent meg Amerikában. A kötet elején – mint azt valamennyi kiadványnál tervezik – részletes keletkezéstörténeti bevezetés, valamint az előadókra szóló eligazítás lesz található.

A magyar állam támogatja a kutatómunkát és az első két kötet megjelenését, a továbbiak előkészítését, valamint a Nemzeti Kulturális Alap is jelezte az összkiadás támogatását.

A délutáni program keretében ünnepi megemlékezést és koszorúzást tartottak a *Farkasréti temetőben* Bartók Béla sírjánál. – A zeneszerző New Yorkban hunyt el, ahol halála után néhány nappal szerény körülmények között eltemették. Hamvait 1988-ban hozták haza és a Farkasréti temetőben helyezték örök nyugalomra. – A sírnál *Vásárhelyi Gábor*, a zeneszerző jogutódja emlékezett a zeneszerzőre. Beszédét *ifj. Bartók Béla és Bartók Péter* írásainak idézeteiből állította össze. Megható átérzéssel énekelt *Nádasdy Fanni*, Bartók csikmezei gyűjtéséből. Majd az Új Liszt Ferenc Kamarakórus tagjai adták elő Bartók egyneműkórusaiból az „Élment a madárka, és Madárdal” c. kórusművet, *Nemes László Norbert* vezényletével.

A Zenetudományi Intézet Bartók termében délután angol nyelven folyt a Nemzetközi tudományos ülészak. *Somfai László* levezető elnök megnyitóját követően: *Richard Taruskin*, *Lampert Vera*, *Vikárius László* és *Móricz Klára* előadása hangzott el.

Az esti hangverseny jelentette a rendezvény méltó befejezését. Az elhangzott Bartók művek:

1. szonáta hegedűre és zongorára (1921), Nyolc darab a 44 hegedűduóból (1931), Kontrasztok (1938). Előadók: *Kokas Katalin* és tanítványai (hegedű) *Lenner Balázs* (klarinét) és *Nagy Péter* (zongora).

Márkusné Natter-Nád Klára

Bartók Bélára emlékeztek a gyermekek

A hangversenyt a Magyar Zeneiskolák és Művészeti iskolák Szövetsége szervezte a Zeneakadémia nagytermében, 2015. szeptember 27-én.

Ez az alkalom kiváló gondolatokkal és nagyszerűen összeállított zenei programmal mélyítette Bartók Béla munkásságának tiszteletét és szerepét ifjúságunk körében. A cím már sokat ígért:

Gyermekek a gyermekekért – egy Bartók évfordulóra

Remek ötlet volt a Gyermekeknek sorozatból az I-II. füzet (magyar- és a III-IV. kötet (szlovák gyermek- és népdalok) megszólaltatása magyar és szlovák zeneiskolás gyermekek előadásában! Mindez a két ország zeneiskolai szövetségeinek közös elképzelését és szervezését dicséri!

Bevezetőként az első élmény a Zeneakadémia főbejárata előtti téren a Hétpróbás Néptánciskola csoportjának „Zsérei Gyermeklakodalmas” előadása volt. Koreográfus *Mlinár Zsuzsa* és *Mlinár Pál*. Aki hallotta és látta előadásukat, igazán lelkes és a mindennapokat frissítő, remek pillanatok részese lehetett!

A hangverseny elején két tétel hangzott el Bartók–Weiner: Gyermekeknek sorozatából. *Magyar Margit* vezényelte a 23 fővárosi tankerület egyesített vonószekaráját. Az együttes igényesen, szépen, tisztán szólt. Csak elismerőleg értékelhetjük azt a sok munkát, mely ebben a műsor-számban tükröződött. Megerősítette a zeneiskolák tapasztalatait: az ifjúsági zenei együttesek tolmácsolásában a művek még nagyobb, maradandóbb élményt jelentenek a zenét tanuló vagy hallgató gyerekek számára.

A hangverseny szellemiségét *Dr. Vigh Andrea* rektor asszony és *Balog Zoltán* miniszter úr bevezető szavai teremtték meg. Mindkettlen értékes gondolatokkal járultak Bartók Béla munkásságának méltatásához. Miniszter Úr örömeinek adott kifejezést, hogy megjelenik Bartók műveinek összkiadása. Beszédében hangsúlyozta a zenei nevelés és a mindennapos éneklés fontosságát.

A műsor első részében magyar gyermekjátékokból és táncdallamokból összeállított csokrot hallhattunk a zeneakadémia népzenei tanszékének szervezésében *Tímár Sára* (ének) és *Istvánfi Balázs* (duda) közreműködésével.

Ezután a magyar zeneiskolás növendékek műsora következett: a Gyermekeknek I-II. kötetének darabjait adták elő. Az előadók jól felkészültek, láthatóan és hallhatóan igényesen, örömmel muzsikáltak. Elhangzott Prof. *Földes Imre* néhány perces, nagyszerűen

„megkomponált” – a jelenlévő gyermekközönséghez szóló – „Így láttam őt...” visszaemlékezése.

Bartók: Cipósütés, Ne menj el, és Legénycsúfoló kórusműveivel zárult a hangverseny első része, a Marczibányi téri Kodály Zoltán Ének-zenei Általános Iskola Gyermekkarának kiváló előadásában, *Kabdebó Sándor* vezényletével.

A második részben a forгатókönyv megismétlődött. A népzene tan-zék hallgatói gömöri szlovák táncdallamokat adtak elő. Közreműködött: *Agod Aliz*, Erdélyi – *Molnár Klára* és a zenekar. Majd megszólaltak a Gyermekeknek III-IV. füzet darabjai szlovák zeneiskolások előadásában. Mindkét sorozatban érezhető volt, hogy a gyermekek teljességgel érzik és magukénak tekinthetik a „bartóki nyelvzetet és hangzást”, lemérhettük ezt – a korosztálytól elvárható – természetes, igényes és technikailag is kimunkált megszólaltatásokban.

A műsor Bartók: Bolyongás és Resteknek nótája műveivel zárult, a gyermekkar és a fővárosi egyesített zenekar szólaltatta meg, *Magyar Margit* vezényletével, igen nagy sikerrel.

A hangversenyen 18 zeneiskola tanulói vettek részt. A felkészítő tanároknak ezúton is gratulálunk!

Szólnunk kell a hangverseny rendezéséről. A műsort *Eckhardt Gábor* zongoraművész-tanár vezette. Végig érezhettük, hogy személyisége hitelen, kedvesen és meggyőzően közvetíti a „bartóki” gondolatokat.

Nagyon jól sikerült a műsor lebonyolítása. A színpadon helyet foglaló gyermekek egymás után ültek a zongorához, kizárva ezzel minden „üres járatot”. Bár elhangzott a kérés, hogy ne műsorszámokként, hanem egyszerre – a sorozatok végén – tapsoljon a közönség, mégis minden növendéket külön megtapsoltak.

A hallgatóság a zeneiskolás gyermekekből verbuválódott. A Magyar Zeneiskolák és Művészeti Iskolák Szövetsége ingyenesen biztosította a részvételi lehetőséget, így vidékről is sok gyermek érkezett. (A felajánlott hangverseny jegyek kevésnek bizonyultak!).

Ez az ünnepi alkalom tehát sikeresen teljesítette a megfogalmazott célt: gyermekek játszottak Bartók Gyermekeknek sorozatából, a hallgatóságban helyet foglaló gyermekeknek – nagy sikerrel!

Papp Károlyné

Ádám Jenő szobor avatás Szigetszentmiklóson, 2015. október 9-én

Szigetszentmiklóson 1991-ben alakult önálló intézménnyé – az addig Ráckeveén működő – Zeneiskola és abban az évben vette fel, a városban született későbbi neves zeneművész *Ádám Jenő* nevét. 2014-ben – tíz éves tervező időszak után – felépült a zeneiskola új épülete, mely magában foglal még általános iskolát, óvodát, sportcsarnokot, és egyben a 350 főt befogadó hangversenytermet.

2015 elején merült fel egy kültéri szobor felállításának terve. Erre *Zsin Judit* szobrászművészt kérték fel. Az év júniusára elkészült a szobor, felavatásra október 9-én került sor. Az ünnepélyes műsor a szabadban, a szobor mellett kezdődött. Ádám Jenő műveket adott elő a *Zeneiskola Fúvós Zenekara* és a *Máté János Református Énekkar, Villányi Andrea* vezetésével. Ádám Jenő kedvenc népdalát „*En ültettem a cédrusfát*”, citera kísérettel a zeneiskola népzene tanára *Juhász Kitti* szólaltatta meg. Avató beszédet *Szalkay László* református lelkész mondott. Az alkotást *Zsigmond Attila*, a Budapest Galéria címzetes főigazgatója méltatta.

Ezután került sor az iskola új hangversenytermében az ünnepi hangversenyre. Megnyitóként Ádám Jenő: Luther Márton zsoltárát a helyi zeneiskola Rézfúvós kvartettje szólaltatta meg. Az iskola vezetése meghívta az ország összes Ádám Jenő nevét viselő intézményt és kórust. Közülük négyen képviseltették magukat, három iskola produkcióval gazdagította a műsort. A zeneis-

kola igazgatónöje, *Regősné Nyirő Ildikó* köszöntötte a résztvevőket, és a meghívott vendégeket: *Szőnyi Erzsébet* Kossuth-díjas zeneszerzőt, a Nemzet Művészt, *Ádám Jenő* egykori tanártársát a Zeneakadémián, és az egykori tanítványt *Dr. Márkusné Natter-Nád Klárát*.

Az *Újbudai Ádám Jenő*

Általános Iskola 50 fős, tisztán csengő gyermekkora adott elő szép műsort *Alpárné Baranyai Rita*, és *Szalay Katalin* karnagyok vezetésével, zongorakisérőjük: *Czirfuszné Zapotoczky Csilla*. *Ádám Jenő*ről, a debreceni kántus *Liszt Ferenc* díjas karnagya, *Berkesi Sándor* emlékezett.

A nyitóbeszéd után a helyi zeneiskola növendékei következtek: *Raffai Péter* zongorán (*Tóthné Császár Ildikó* növendéke), *Svajka Lázár* trombitán (*Zsirmon Zsolt* növendéke), *Pintér Gergő* (*Orosz László* növendéke) pedig hegedűn mutatta be hangszerstudását a nagyszámú közönségnek. A *Ferencvárosi Ádám Jenő Zenei Alapfokú Művészeti Iskola* zongora tanszakát egy négykezes darabbal képviseltette *Baczkóné Tari Tina* és *Minar-Bacsó Judit* tolmácsolásában, valamint az ütő tanszak képviselőjében *Donyec István* xilofonon játszott. Az est keretét felnőtt kórus zárta, *Ádám Jenő* műveket énekelt a *Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Karnagyok Kamarakórusa*, vezényelt *Vajna Katalin*, a szolnoki *Ádám Jenő Zeneiskola* vezetője.

Kincses Edit

Az iskola névadója előtt tisztelgünk

Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Kedves Diákok!

A végtelenül sokoldalú zenészre emlékezünk most, amikor emlékháza és síremléke után az a fontos iskola felvette, viseli nevét és méltó módon egy kitűnő kortárs szobrász jelentős művészi értékű alkotásával gazdagodott.

Örömmel népe a mai a javából, a zene és a szobrászat kettős közös ünnepe. Bizonyára remek érzés lehet minden szigetszentmiklósi polgár számára, hogy az előbb falú, majd város ilyen jeles szülöttekkel büszkélkedhet. Két magyar művész, akik nemzeti zenei és szobrászati anyanyelvükön fejezik ki érzéseiket és gondolataikat.

Figyelemreméltó, kitűnő gondolat, hogy *Ádám Jenő* itt ezen a központi helyen köszönti minden nap az iskolába érkezőket, jellegzetes derűjével és lendületes karmozdulatával akár ölelje a tanárokat, diákokat és szülőket egyaránt. A köszöntöttek pedig a folyamatos emlékezéssel és

a példa újra meg újra tanulásával hálálják meg azt naponta. Alighanem Ádám Jenőt ebben az iskolában különösen nem kell bemutatnom.

Mindössze értékelni, méltatni bátorokodom a képzőművészet embe- reként a jeles zeneszerzőt, a kiváló, elsősorban oratórumi karnagyot, a nagyhatású karvezetőt, a korrepetítort -sokszor egy-egy mű bemutatása alkalmával mindhárom szerepben-, a népdal gyűjtőt, a zenetudóst, a magyar zenét itthon és külföldön egyaránt sikeresen népszerűsítőt, és alighanem a legfontosabbként a korszakos jelentőségű, meghatározó hatású zenepedagógust.

Máig őrzött személyes élményem Ádám Jenőnek a zenét, beleértve népzeneét, az éneklést is népszerűsítő televíziós műsor sorozata. Megragadott előadásainak szuggesztívítása, a zenéért lelkesedő, gyakran mosolygó derűs lény, nagyhatású metakommunikációja és az, hogy az előadások – kórusban éneklő gyermekként – számomra is érthetőek és bizonyára ezért érdekesekek voltak. Úgy vártam a következő előadást mint ma sokan a szappanoperákat. Ajándékként élem meg, hogy ma itt a róla készült szobrot méltathatom.

Itt állunk *Zsin Judit* kitűnő Ádám Jenő emlékszobra előtt és ebből az alkalomból is köszönhetjük a mai magyar kortárs szobrász művészet méltán ismert és elismert jeles alkotóját. Művei már eddig is kivívták a megbecsülést. Önök is biztosan találkoztak már a szigetszentmiklósi óvoda falán a Szent István vagy az ugyancsak szigetszentmiklósi iskola folyósóján látható József Attila domborművével. Ám az ország számos helyén találkozhatunk műveivel, néhányat említve: Mosonmagyaróváron Gyurkovics Tiborról mintázott portéjával, Budakeszin Vallus Pál mellszobrával, Budapesten, Kondor Béla portré szobrával, a budai vároldalban Babits Mihályról kitűnően mintázott domborműve jelöli a költő utolsó otthonát. És nem feledkezhetünk meg a szentendrei Ferences Gimnázium Golgota jeleneteiről valamint a Mándy Iván portréról sem.

Zsin Judit Ádám Jenő szobráról közösen megállapíthatjuk, hogy sikerült megragadnia a karmester figurában a lehető legjellemzőbbet, az összegzőt, amely asszociációk sorával Ádám Jenő sokszínű zenei munkásságát, eredményeit e jelképes kompozíciós mozdulattal segíti megérteni. Az expresszív, ugyanakkor szigorú kompozíció, az egyebek mellett rendkívül kifejező mozdulatokkal vezénylő és magyarázó sokoldalú zenész, elsőre megfigyelhető személyiség jegyeinek megjelenítése telitalálat. Az átszellemült karmester jobb karja szinte megnyújtva a pálcával és balkezének finom gesztusa mint ellentét a zene szárnyalásáról szól, ebben is a zenére int és irányt mutat egyszerűre. Szellemes és szép ötlet a félalakos szobor karmesteri pulpitusra emelése és a hátnézet plasztikai megoldása a frakk szárnyaival. Megkoronázza a szobrot ez alkalommal is a rendkívül kifejező, karakteres remek portré, a derűjében és átszellemlültségében is szigorú nagy formátumú zenész sokféle arca egy mosolyban egyesítve.

Szívből gratulálok az alkotó *Zsin Juditnak* életműve újabb kitűnő darabjához. A szobrászat – bárki beláthatja – nem elbeszélő műfaj, az emlékmű vagy emlékszobor pedig különösen nem az. A lehető legjellemzőbb, a szinte jelképpé sűrűsödött lényeg érzelmi-gondolati és szobrászati megragadása lehet csak a siker záloga. És ha ehhez tehetség, érzékeny és gondolkodó kompozíciós képesség, kitűnő mintázni tudás, és állíthatóan remek karakterérzék párosul az már maga a teljes siker.

Szeretném elismerni az önkormányzat és az iskola mecenatúráját, amellyel lehetővé tették a szobor megvalósulását.

Zsigmond Attila

Ádám Jenő emlékezete

*„Ha visszaemlékszem a nyolc évtizedet meghaladó időre,
amit éltem, azt egyetlen egyenes vonallal tudnám összekötni
a mai napig... Az a vonal elég feszes, nem is engedett soha.
És meg lehet pendíteni, és zeng, mint egy húr.
Ez a vonal a pedagógia, a tanítás. Tanítónak születtem,
és tanító maradtam mind a mai napig.”*

(Ádám Jenő – 1978.)

Tisztelt Hallgatóim! Hölgyeim és Uraim!

Akinek az emlékére ma itt Szigetszentmiklóson az Ádám Jenő Zeneiskola jóvoltából összegyűltünk, a 20. század nagy magyar karizmatikusa, a nemzetszervezők messze sugárzó példája volt. Ádám Jenő 1978-ban elmondott szavaival köszöntöm önöket. Ki is volt Ő? Valljon Ő magáról és beszéljenek a kortársak, hiszen ezek összessége adhat hitelt a képnek róla. Szokolay Sándor tette fel a kérdést, amely ma sem veszített aktualitásából:

„Hol vannak ma a Láng-Lelkű emberek? ... Nyomuk veszett! Ádám Jenő minden minőségében mozgósító, lelkesítő, sodró lendületű, ellenállhatatlan apostola volt Nemzetünknek! Karnagyként, zeneakadémiai tanárként, zenészerzőként, tankönyvíróként, elragadó előadóként, a magyar népdal éneklésének Újraélesztőjeként, – a Zene Titkainak nagy Feltárójaként, – mindig és mindenkor ránk szórta aranyát, s erre az elárvult magyar népre!

Kötelességünk az Ő Látnoki Nagyságát „újratanulnunk!” Kötelességünk Ádám Jenő örökségét ápolnunk, - mert „nélküle” Európa is szegegyebb, s jelentéktelenebb...

Népünk nagy tanítója volt, a legkülönbek közül való! Bámulatra méltó életutat járt végig. Hősi és tragikus élet jutott neki osztályrészüil. Magánélete a görög tragédiák sorscsapásaival vetekedett. Életét gyönyö-

rúséges gyötrelmekkel élte. A zenét szavai nem csak felidézték, de hatalmas képzetkeltő erővel JELENÍTETTÉK is... Fület – nyitó, szemet – nyitó, szívet – nyitó nevelőnk volt.”

Szinte regénybe illő életrajzának epizódjai különleges hitről, lelki erőről tanúskodnak. Szibériai hadifogsága idején megtanul oroszul, lefordítja a János vitézt, betanítja fogolytársainak, akikkel több ezer km-t járnak be az előadással. Tatárszkban zeneiskolát alapít. Razdolnojában Berecz Ottó fogolytársával az ócskapiacsn beszerzett kellékekből ötoktávós zongorát készítenek, amelyet egy kozák támadáskor baltával szétvernek. Ezután a tábori istentisztelet számára harmóniumot állítanak össze. A közelmúltban tudtam meg, hogy ezt hihetetlen módon, hosszú hajóúton sikerült hazahozni. Hiteles másolata megtekinthető a városi múzeumban Hajdúszoboszlón.

Még a háború előtt Ádám Jenő a Budai Tanítóképzőben magyarnémet-történelem szakos diplomát szerez. Majd Kodály híres zeneszerzés osztályában tizenharmad magával lesz a Mester „tábornoki karának” reprezentánsa, mint a magyar zenepedagógia atyja. Minden iskolatípusban tanított. Jól lehet zeneszerzői pályája nagyszerű kompozíciókkal indult (Dominica-szvit, Magyar karácsony, Mária Valéria c. színpadi művek), engedett Kodály határozott javaslatának, és Galyatetőn hat hét termékeny munkálkodás gyümölcseként megszületett az életmű csúcsteljesítménye a „Módszeres énektanítás a relatív szolmizáció alapján” című könyv, aztán a SZÓ-MI énekfüzetek. A könyvhöz a Mester írt előszót: „... amerre a könyv elindul, mindenfelé vígan rajzó gyermekereget látok nyomában. Dalolva vonulnak, mint Donatello angyalai, kóta lappal kezükben. De most már nem mindegy, hogy felfordítva tartják-e, mert értik, tudják mit jelent. Új korszak hajnalán vagyunk: A felszabadult magyarabb gyermek, emberkort érve megteremti a magyarabb és boldogabb Magyarországot. És ebben az éneknek is lesz része.”

Ádám Jenő, mint a magyar elméleti és gyakorlati ének-zenepedagógia történet kimagaslóan legnagyobb alakja, maga így vall korszakalkotó könyvéről: „Nos, mit írtam? Újat? Nem! Ez az újság inkább óság. Ezzel a módszerrel már ezer éve egy olasz szerzetes tanítgatta kis papjait kottából kántálni. Sok utódja volt, főként a múlt században; köztük magyar is akadt. Mindenhonnan a legjavát, a leghasznosabbját vettem át, de ami a fő, legfontosabb, a tanítás minden mozzanatát a magyar zene lelkének húrjára hangoltam. Valamelyest azért adtam hozzá a magam sokévi gyakorlatából is.”

A karmester Ádám Jenőt hadd mutassa be Tóth Aladár nagyszerű zenéirő 1934-beli koncertkritikájának egy részlete: „Händel Te Deuma Ádám Jenő ragyogó karmesteri vezetésével főiskolánk növendékegyüttesének egyik legszebb, legkomolyabb teljesítménye volt. Nem dicsérhetjük eléggé azt a lelkes pedagógiai munkát, mellyel Ádám az intézet énekkarát rövid idő alatt igen előkelő színvonalra tudta emelni. Friss, forró, lüktető élet

áradt minden taktusból, és akik itt Händel zenéjét megszólaltatták, azok valóban benne is éltek ebben a fölséges muzsikában.”

Ádám Jenőt szolgálati idejének lejártával ereje teljében nyugdíjazzák. Erről évek múlva egy tőle kapott levélben így nyilatkozik: „Éppen 1960-ban adta ki az obsitomat egy minisztériumbéli rangos egyed, azzal zárva a vitát, hogy – lássa be végre, hogy nem alkalmas az ifjúság nevelésére! – félreálltam... nem pöröltem... letöröltem.”

Jól lehet ezekből a szavakból nagyfokú alázat csendül ki, a levelezést és a feljegyzéseket olvasva meggyőződhetünk, hogy ez Professzor Úrnak élete végéig fájdalma volt. És azt is megtudhatjuk, hogy a meg nem értés, érdemeinek szándékos elhallgatása mindezt csak tetézte.

Hosszan sorolhatnám Ádám Jenő Professzor Úr áldásos tevékenységét a hazai és a nemzetközi zenepedagógiai szervezetekben. Viszont nem hallgathatom el azt a felbecsülhetetlen missziót, amelyet szerte a világban végzett a magyar zene követeként. A statisztikát maga állította össze: 36 ország 261 (csak a nagyobb) városában járt (számtalan kisebb helységet érintve), 95 előadást tartott magyar közösségekben, 3 egyetemnek volt több hónapig vendégtanára. Szinte hihetetlen, hogyan lehetett testi és lelki energiával győzni mindezt, ismerve a halmozottan tragikus családi hátterét.

Magam életem nagy ajándékának tartom, hogy barátságába fogadott. A Debreceni Kántus tőle kapta az 1972-es Psalmus előadásunk (a feledhetetlen Simándy József szőlőjével) méltatását. A poszthumusz Magyar Örökség – díj átadásánál magam mondhattam a laudációt. Kívánsága szerint Farkasréten a Kántus zsoltáréneklésével búcsúztathattuk.

Végezetül én teszem fel a kérdést: Mikor jön el az az idő, amikor a zenésztársadalom, különösen a szűkebb szakma méltó, megérdemelt helyén tartja számon Ádám Jenőt? Amikor kotta-és hangzó anyag formájában hozzáférhetőek lesznek művei. Amikor a Rádió és Televízió archívumainak poros polcairól adásba kerülhetnek ma is a lélekig ható előadásai, a vele való beszélgetések, amelyek mindig erőforrásul szolgálhatnak. Nagy szükségünk volna rá a mai már-már emberileg kilátástalannak látszó világunkban.

Faggassuk meg Ádám Jenőt, mit üzen számunkra, az utókornak, a szigetszentmiklósi zeneiskolának, amely célul tűzte ki névadójának, Ádám Jenőnek és életművének őrzését, gyümölcsöző tovább éltesét: „A zeneművészetben különleges nevelőerő rejlik. Élni kell vele és tudni: hogyan! – Hogy mit ér e munka? Aranylón fénylik róla Kodály minden szava. Meghagyta, mi a teendő. Követni kell! – A zenére hangolt tanító legtöbbször kitudó nevelő. A zenetanítás elemi szinttől a legmagasabb fokig: nevelés! Ez a szellem sohasem húzódnak a módszeres simli merev rácsai mögé. Mert bár lapról olvasni hasznos dolog, ám a hangok között lélekre lelteni az, ami érdemes. A módszer merev öncélúságának elrettenő példáit láttam nálunk is, máshol is. A lelkes iskolai munka, a hang-

szeres képzés nem csak élményben, még technikájában is nevel. A bilentés százféle színe, a vonókezelés finomsága, a fúvás módolgtatása, az énekszó költői árnyalása nemcsak kifelé virtuozitás, hanem befelé munkáló virtuális formáló erő is. E munkában minél szélesebb kört magunkhoz ölelni, ez az elsődleges feladatunk. Ehhez tanító kell.” – Hát még olyan, aki tanítót nevel! –

Elméletieskedő filozofálásban manapság igen csak bővelkedünk. Többet ér az egészséges, céltudatos gyakorlati szellem. A sugárzó szeretet. A szakmában az első szó azé, aki hivatásának tudatában következetes, őrzi függetlenségét, személyében példamutató. Olyan nevelőé, akinek nem csak több megbecsülésre van jussa, aki joggal vár bizalmat, hogy munkájában saját hite erősödjék. – Pedagógiai optimizmus? Az! Kell, hogy az legyen. A legnagyobb munkáról van szó, melynek tartalma és célja: *az emberebb ember.*

Ezekkel a gondolatokkal kívánok Mindannyiuknak további örömet adó koncertélményt.

Berkesi Sándor

Kertész Lajos 90 éves

„A kodályi örökség megőrzésén, ápolásán fáradoztam...”

November 14-én a Nádor teremben a család, hajdani tanítványok, kollégák, barátok, tisztelők népes köre köszöntötte Kertész Lajos zongoraművészt, a budapesti Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskola nyugalmazott tanszakvezetőjét, a Zeneművészeti Főiskola Zenetanárképző Intézetének volt tanárát, református lelkészt. A köszöntéseknek természetesen hangverseny adott keretet Bachtól Bartókig és kortárs szerzőkig terjedő műsorral, közös énekléssel.

A műsorlap az ünnepelt saját szavaival ismertette életpályáját, mely 1925. november 2-án Gyulán kezdődött. A kezdeti zenei tanulmányok keretét a család adta: első zongoratanára a tanító, iskolaigazgató és sokoldalú muzsikus édesapa volt. A cserkész táborok és a Soli Deo Gloria alkalmak érlelték a fiatal diákok közösségi emberré, a nemzet ügyéről felelősen gondolkodóvá többek

között részvétele az 1942-es szárszói konferencián. 1943-tól a debreceni egyetem hittudományi karán készült a református lelkészi hivatásra, s közben a zenedében folytatta zenei tanulmányait. 1949-ben már országos versenyek első helyezetteként léphetett a Zeneművészeti Főiskola hallgatói közé. Főtárgy tanára Antal István volt, de tanárai között tudhatta Kodály Zoltánt, Banda Edét, Bartha Dénest, Járdányi Pált, Szabolcsi Bencét és Vásáry Tamást. 1954-ben Liszt Haláltáncának szólistájaként debütált. Elképzelésének megvalósítását, hogy „szószék és dobogó”, „palást és frakk” egyaránt élete része legyen, a kommunizmus megerősödése lehetetlenné tette. A Bartók Konzervatórium tanáráként, koncertező művészként szolgálta hosszú évtizedeken keresztül a magyar zenekultúrát, zenei nevelést. „1956-ban, mint a Konzervatórium Forradalmi Bizottságának tagja, hitet tettem a nemzet szabadságáért vívott küzdelem és annak értékei mellett” – írja a rövid pályaképben. Az 1970-es és '80-as években Japánban illetve Ausztriában tartott kurzusokat, zongoraművészként pedig több európai országban és az Egyesült Államokban népszerűsítette a magyar muzsika mestereinek műveit. A Liszt Ferenc Társaságban gyakran szerepelt előadásokkal és zongorajátékkal Budapesten és vidéken. Az ifjúság zenei neveléséből szélesebb körben, ahogy maga mondja: népművelőként is kivette részét azzal a szándékkal, hogy sajátos koncert-programjaival, a művek ismertetésével erősítse a fiatalokban a nemzeti tudatot és a magyar zene szeretetét. Hivatalos tanári működését 1995-ben fejezte be. Kertész Lajos egész életében jól, eredményesen kertészkedett művészként és tanárként. A nyugdíjas évek sem teltek tétlenül: 1999-től újra végzett lelkészi szolgálatot Kertész Lajos, és négy unoka szerető nagypapjaként is az élet sűrűjében maradt.

A születésnap ünnepségen a család nevében öccse, *Kertész Attila* karnagy, a Pécsi Egyetem tanára köszöntötte közös emlékeket idézve, a családot összetartó szeretetet hangsúlyozva, s egy unoka is megszólalt a bölcs szóval segítő nagypapa képét rajzolva meg. E sorok írója azt az embert, művészt, pedagógust méltatta, aki testben, lélekben, szellemiekben mindig egyenes tartással, eszméihez hűen helytállva nyilatkozik meg. *Karsay Eszter* református lelkész a gyülekezetben sokáig kényszerűen csak világi tisztségviselőként jelen lévő, hitével, emberségével példát mutató, sokszor humorral megnyilatkozó kollégát köszöntötte.

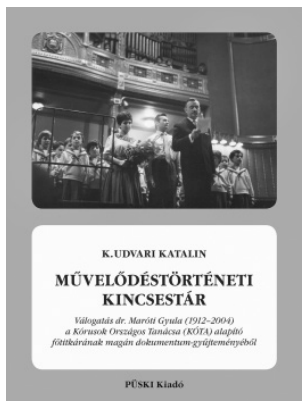
Végezetül idézzük Kertész Lajos vallomását a mi tágas, népes közösségünkben végzett munkájáról, elkötelezettségéről:

„A Magyar Kodály Társaságnak alapító és tiszteletbeli tagja vagyok. Részt vállaltam hosszú éveken keresztül az elnökség munkájában. A kodályi örökség megőrzésén, ápolásán fáradoztam szóval, írással, zongorajátékkal.”

Köszönjük, kedves Tanár úr! Adjon Isten további szép esztendőket!

Ittész Mihály

Könyvbemutató és Hangverseny a KÖTA 45-ik évfordulója tiszteletére

Ünnepi hangverseny keretében tartották,
2015. október 4-én, a Nádor teremben,
A Psalmus Humanus Művészetpedagógiai
Egyesület szervezésében
a Püski Kiadó gondozásában
megjelent könyv bemutatóját.

K. Udvari Katalin:
Művelődéstörténeti Kincsestár
Válogatás dr. Maróti Gyula (1912–2004)
a Kórusok Országos Tanácsa (KÖTA)
alapító főtitkárának magán
dokumentum-gyűjteményéből

A hangversenyt megnyitó köszöntőt *Szőnyi Erzsébet* professor, Kossuth-díjas zeneszerző, Kiváló művész, a Nemzet művésze mondott. Örömmel emlékezett arra, hogy nemzetközi hírű kórusaink és iskolai zenetanításunk fellendülését és sikereit alapvetően három dolog alapozta meg. Először a kórusok tevékenységét szemmel tartó és azt támogató mozgalom, vagyis az 1948–1950 közt szervezett alakult Bartók Béla Szövetség (amelyben Kodály Zoltán is oroszlánrészt vállalt). Másodszor

a nyomában létrejött, 1970–1990 közt létező Kórusok Országos Tanácsa (KÓTA), amely átalakulva épp ez esztendőben ünnepli fennállásának 45. évfordulóját. Harmadszor pedig az olyan kivételes személyiségek, mint a KÓTA alapító, első főtákos, *Maróti Gyula* – akihez személyes ismeretség is fűzte, a Zeneakadémián kollégája volt – és akinek emléket állít a most megjelent és bemutatott *Művelődéstörténeti kincsestár*.

A gondosan és sokoldalúan összeállított műsort igényes szép kórus-ének keretezte.

Vidáman éneklő gyermekkar, a *Hunyadi János Ének-zenei, Nyelvi Általános Iskola Kiskórusa* adott elő, Kodály Zoltán, Vásárhelyi Zoltán és Kocsár Miklós műveiből színes válogatást. *Tóth Annamária* vezényletével, zongorán közreműködött *Kissné Orbán Zsuzsanna*

Szedlacsek Katalin olvasta fel, Dr. *Maróti Gyula* írását: Pünkösdi Zenei Ünnepségek Kecskemét, 1949. Szentkirályi Márta és az első zenei általános iskola.

Körmendi Klára zongoraművésznő, *Gyulai Elemér*: III. Zongoraszerenata első tételét játszotta

Petrás Mária, énekművész Csángó népdalokat énekelt

Stipkovich Fülöp olvasta fel *Tóth László* írását, a 60-as évekbeli emlékeiből: Miért vagyok kórustag?

Méltó befejezést jelentett, a *Musica Nostra Kórus* válogatott szép műsora, *Bartók Béla*: Tavasz, Madárdal, Isten veled. *Szőnyi Erzsébet*: Hat középkori himnusz, *Sík Sándor* fordításában, részletek.

Vezényelt *Mindszenty Zsuzsánna*, Liszt-díjas karnagy, a KÓTA elnöke. Zongorán közreműködött, *Szekér Bernadett*, ütő hangszerezen, *Tóth Benedek*.

K. Udvari Katalin, a hangverseny fő szervezőjének, a könyv szerzőjének, a hangversenyen elhangzott beszéde:

Egy magán archívum meglepetései

Éppen tizenöt évvel ezelőtt álltam itt először a Nádor Terem színpadán, a kecskeméti általános iskolai éveimre emlékező *Psalmus Humanus Ének-Zenei Általános Iskola, 1950* címmel elkészült könyvem bemutatóján. Most ismét egy jubileumi évforduló ösztönzött egy újabb könyv megírására: ez pedig a Kórusok Országos Tanácsa megalapításának 45. évfordulója. Ebből az alkalmából jelent meg az alapító főtktár, dr. Maróti Gyula magán-gyűjteményéből készítette válogatás.

A két esemény nem független egymástól. Egykori iskolám alapításának fél évszázados évfordulója tiszteletére írott könyvem anyag-

gyűjtése során kerültem kapcsolatba dr. Maróti Gyulával, aki a legnagyobb meglepetésemre jó ismerője volt egykori iskolaalapító igazgató-nőnknek, Nemesszeghyné Szentkirályi Mártának. A megismerkedésünket követően egy idő után leveleket említett és mutatott is, amelyek a közöttük lévő több évtizedes szakmai barátságot bizonyították.

Maróti Gyula halála után az özvegyétől kapott dokumentum-gyűjtemény értékes és egyedi darabjai – szakkönyvek, kéziratok, levelek, hang- és képi dokumentumok – több évig dobozban pihentek, vigyáztunk rájuk, hogy sértetlenül megőrizzük azokat.

Gazdag és érdekes anyagot találtunk a két világháború közötti évtizedek amatőr művészeti életéről, több éves zenepszichológiai vizsgálati eredményekről, majd a Bartók Béla Szövetség megalakulásáról, a Kecskeméti Pünkösdi Zenei Ünnepekről, Kodály Zoltán és Szentkirályi Márta Pünkösdi éjszakáján történt beszélgetéséről a Kecskeméti Ének-Zenei Általános Iskola megalapításának tervéről, a hazai kórusok sikeres nemzetközi szerepléseiről, a Rádióban több, mint 10 éven keresztül elhangzott KÓRUSPÓDIUM résztvevőiről és műsoráról, a pedagóguskórusok jelentőségéről, valamint a közelmúlt és napjaink kóruskultúrájáról is olvashatunk a könyvben, hogy csak a legfontosabbakat említsem.

A KÓTA megalapításának közelgő jubileumi évfordulója olyan jeles alkalmat jelentett, ami a hagyaték feldolgozására ösztönzött, engem és a munkámat segítő kollégáimat is. Ekkor fogtam hozzá a gyűjtemény módszeres áttekintéséhez.

Eredetileg csak egy katalógus-szerű összeállításra gondoltam, hogy áttekinthető legyen a szakmai anyag, de eközben olyan sokszínű és sokféle ismeretet nyújtó dokumentumra leltem, amire egyáltalán nem számítottam.

A bőség zavarával küzdve, nehéz volt kiválasztani, hogy végül is mi kerüljön be a könyvbe, hiszen a szakmai hagyaték az egész 20. századot átöleli, ami térben és időben nagy távolságot jelent.

Igen érdekes volt számomra Maróti Gyula családtörténetének megismerése. Úgy gondolom, hogy kitalálni sem lehetne izgalmasabb, ugyan akkor általánosabb **család-történetet**, mint az övé, amely bármelyik 20. században élt közép-európai magyar családra ne lenne jellemző. Maróti Gyula igen pontos és precíz emberként, a családjára vonatkozó emléket hiteles iratok megőrzésével dokumentálta. Ugyan így megőrizte saját iskolai éveinek emlékeit is, közöttük bizonyítványait is, melyek oktatástörténeti érdekességek a mai ember számára.

A Maróti-gyűjtemény igen sokszínű és gazdag anyagot foglal magába, és közülük azokat választottam ki, amelyek tanulságul és segítségül szolgálhatnak napjaink társadalmi és nevelési kihívásainak megoldásához is.

Ha egyetlen szóval szeretném jellemezni az új könyvet, akkor az a szó az lenne, hogy **hogyan?** Nem az volt a fő szempontom, hogy melyik

kórus mikor és mit énekelt, hanem az, hogy *hogyan tudták megvalósítani az eredményes működésüket*, milyen területeken kaptak ehhez segítséget.

1. *Meglepetés volt számomra*, hogy a Maróti gyűjtemény milyen lényegre törően fogalmazta meg és módszeresen dokumentálta azokat az összetevőket, amelyek feltételei az eredményes kórusmozgalomnak. Ezek a következők voltak:

- rendszeres és szakszerű iskolai énekkutatásban részesülő gyermekek, akik felnőttként is magukkal viszik az éneklés szeretetét,
- ehhez szükséges a társadalmi elismertség,
- a megfelelő és biztos anyagi hátér, valamint
- az eredmények nyilvánossága, amire például lehetőséget adott a Rádió népszerű KÓRUSPÓDIUM című műsora.

2. *Meglepetés volt számomra*, hogy Kodály Zoltán mellett a múlt század nagynevű és nagytekintélyű kórusvezetői milyen közérthető, és máig érvényes módon fogalmazták meg a kóruséneklés jelentőségét gyermekre, felnőttre nézve egyaránt. (Például: Bárdos Lajos és Forrai Miklós) Megállapításaikat napjaink agy kutatással foglalkozó tudósai egyértelműen bizonyítják és alátámasztják.

3. *Valamint igazi meglepetésként szolgált* egy olyan zeneszerző-zenepszichológus munkásságának megismerése – *dr. Gyulai Elemér* –, aki-ről korábban soha nem hallottam, és aki a zeneszerzői munkássága mellett olyan társadalmi kérdésekre is választ kívánt adni tudományos munkásságával, amelyek ma is az oktatás-nevelés középpontjában állnak. (Például: az általános iskolát befejező, hátrányos környezetből érkező fiatalok tanulásra való motiválása,)

4. *Azonban a könyv nem csak* a múltról szól, hanem a jelenről is.

Dr. Mindszenti Zsuzsánna, a KÓTA elnöke foglalta össze a hazai kórusmozgalom utóbbi évtizedeinek eredményeit és sikereit. Ezzel bizonyítva, hogy a kórusmozgalom él Magyarországon, és Maróti Gyula munkássága – bár más körülmények között és más szereplőkkel –, de folytatódik.

Amikor 2000-ben elkészült az első könyvem, a Kecskeméti Zenei Általános Iskoláról, azt tulajdonképpen csak egy emlékkönyvnek szántam. Azonban több történt: olyan zenei szakembereket valamint zenei műhelyeket volt módom megismerni az anyaggyűjtés során, ami megalapozta 2002-ben a *Psalmus Humanus Művészetpedagógiai Egyesület* létrehozását.

Tagjai a művészeti nevelés széles skáláját képviselik, óvodától az egyetemig. Ma már akkreditált tanár-továbbképzési tanfolyamokat tarthatunk az ELTE Zenei Tanszékével együttműködve **Tehetséggondozás Kodály szellemében** címmel.

Őszintén kívánom, hogy a most megjelent és mozaikszerűen összeállított könyvben mindenki találjon a számára érdekes olvasnivalót, és

remélem, hogy az utánunk jövő nemzedéknek is nyújt olyan új ismereteket, amelyek ösztönzi őket és segítik a mindennapi munkájukban.

A könyv megjelenéséhez az Emberi Erőforrások Minisztériumától, Balog Zoltán miniszter úrtól, valamint Hoppál Péter államtitkár úr aláírásával kaptunk támogatást. Így kötelességem, hogy a könyvből egy példányt a minisztériumba is eljuttassak. Bízom benne, hogy ki fogják nyitni a könyvet, és ez talán segítséget fog jelenteni a mostani jó tervek megvalósításához, az iskolai éneklés lehetőségeinek jobb irányba való elmozdításához. Ez nagy nyeresége lenne a közoktatásunknak, mivel a sok évtizedes gyakorlat mellett ma már a tudományos vizsgálati eredmények is egyaránt igazolják *Kodály Zoltán* szavait:

„A zenei nevelés igazi eredményei csak évtizedek múltán érzékelhetők nagyobb mértékben. Addig is minél többen, minél többször énekeljenek fiatalok, felnőttek. A művészeti nevelés igazi eredményei csak évtizedek múltán érzékelhetők igazán.”

K. Udvari Katalin

Magnus, Major, Maximus 25 éves a Magnificat Kórus

Fennállásának negyedszázados jubileumát mennyiséget és minőséget reprezentáló hangversennyel ünnepelte a *Szebellédi Valéria* által alapított, s mindmáig általa vezetett *Magnificat* kórus október 2-án a Zeneakadémia nagytermében.

Igen szép hangverseny emlékével távozhattak mind a szereplők, mind az előadók. Az ünnepi hangverseny védnöke *Kodály Zoltánné* volt, beszédet mondott *Simonffy Márta*, Terézváros alpolgármestere, s e sorok írója is köszöntötte a jubiléumokat a Magyar Kodály Társaság nevében. *Keresztes Ilona*, a MTVA műsorvezetőjének szavai kötötték össze a műsorszámokat.

A gazdag műsor első számaként, stílszerűen, a kórus nevét adó latin bibliai szöveg szólalt meg, Halmos László zenei megfogalmazásában, s a hálaadó-magasztaló szöveg később is felcsendült más zenei köntösben. A koncert külsőségeiben, a kórus bevonulásában, fokozatos bővülésében szertartásos jelleg uralkodott, s a magasztosság az egészet áthatotta.

A döntő többségében latin nyelvű egyházi művekből álló műsor körképét kiegészíti a jubileumi alkalomra megjelent hanglemez tartalma. A hangverseny műsorán is elhangzott, és a felvételen is szerepel ösbe-mutató. Az előbbin Gyöngyösi Levente *Misericors Dominus* c. darabja, a lemezen Tóth Péter műve hallható. Ennek címét vettük kölcsön e beszámolóhoz. Mindkét program azt mutatja, hogy a kórusmuzsika

klasszikusainak – beleértve a 19. század romantikusait is –, s a magunk már zenetörténeti távlatlaltal is igazolt – nagyjai mellett milyen fontos szerepe van a kortárs magyar szerzők műveinek a repertoár kialakításában. Szebellédi Valéria és énekesei értőn, elhivatottan vállalják ezt a szerepet: a mai – s nem csak magyar – zeneszerzők alkotásainak propagálását. Az említetteken kívül Szőnyi Erzsébet, Knut Nystedt és Siegfried Strohbach egy-egy műve képviselte az utóbbi fél évszázad karirodalmát.

A kórus ismertetője szerint a hatodik kerületi (terézvárosi) *Erkel Ferenc Általános Iskola* keretei között létrejött gyermek- és ifjúsági kórus utód-együttese a 2009 óta jelen keretei között működő *Magnificat Leánykar*. A hangverseny a központi helyet elfoglaló nőikar mellett, mindvégig a legmagasabb színvonalon, betekintést adott a gyermekkari és a vegyeskari repertoárba is – Kodály: Lengyel László, illetve Bartók: Négy szlovák népdal, Kodály: A 114. genfi zsoltár. – Egyébként nehéz is lenne egy-két számot kiemelni s magasztalni. Dicsérhetjük a fényes hangot, a tiszta intonációt, az alt szólám biztos támasz voltát, a hangzás kifejezést szolgáló képlékenységét, és a többi technikai és zenei erényt.

Igazat kell adnunk *Párkai István* karnagy úrnak, aki a KÓTA nevében köszöntötte a kórust: Szebellédi Valéria nemcsak elért egy nagyon magas színvonalat kórusaival, hanem – ami még nehezebb – meg is tudja őrizni ezt a tehetséggel, szívós munkával megszerzett érdemet hosszú időn keresztül. Ezt igazolja, hogy a kórus „életrajza” bővelkedik hazai és nemzetközi sikerekben: számos kategória-győzelem mellett két közönségdíj, kilenc nagydíj, a Kórusok Európai Nagydíja és két kórusolimpiai bajnoki cím. Azt hiszem azonban, hogy nem a versenyek kínálókozó kihívásai

és az elnyerhető díjak, hanem az éneklés, a kórusmuzsika igaz szeretete, az éneklő közösség ereje az, aminek segítségével Szebellédi Valéria minden felmerülő probléma ellenére folyamatosan az élvonalban tudja tartani együttesét.

A hangverseny méltán nagy sikeréhez művész-partnerek is hozzájárultak: *Horváthné Patak Mária*, a kórus állandó zongorakísérője; *Domány Bernadett* hegedűjátékával, *Domány Rita* orgonistaként színesítette a műsort.

Visszaulva Párkai István méltató szavaira, összegezésül azt mondhatjuk a latin címmel, hogy a Magnificat Kórus karnagya és énekesei elérték valamikor a *nagy* magaslatot, de nem érték be annyival, hanem *nagyobbra* törekedtek, s végül a *legnagyobbak* közé jutottak. A tehetség megvan, s kívánjuk: legyen nem lankadó szeretetük, hitük, erejük, aztán kellő utánpótlásuk és támogatásuk, hogy ez még nagyon sokáig így folytathasson.

Ittzés Mihály

A pódiumra állítás művészete **Cantemus 40**

A dobogó közepére áll egy leány, megvárja, amíg a közönség elcsendesedik, s rákezd: *Őszi szél fúj a hegyekről, / Megbocsáss már mindenekről! / Édes rózsám ablakába / De sokat álltam hiába!* Valahonnan visszhangja kél, mind többen és többen csatlakoznak hozzá, kánonban, egyre szűkebb időközökben, már minden negyedén új szólam lép be. Mint Goethe velencei gondolásainak éneke, vagy mintha a hegyek visszhangoznának. Közben a visszhang forrása is láthatóvá válik, az énekesek felsorakoznak a pódiumon. A kalotaszegi népdalhoz társul egy másik is: *Elindultam szép hazámból*. Összeillenek, de menetük mégis különböző, jól ellenpontozzák egymást. A terem most egyetlen zengő pentaton harmónia, megtámasztva a galéria körbefutó ablakaiban addig némán álló férfikar orgonapontjával. A tetőpontot elérve azután fokozatosan elfogyanak a szólamok, mígnem a kezdőénekes egymaga fejezi be: *Anyám, anyám, édesanyám, / Édes felnevelő dajkám, / Ha vétettem, megbocsásd, / Könnyeidet ne hullassad!* Ezután megkomponált többszólamúság következik, mely maga is a népdalok pentatóniájából bomlik ki és sűriti azt tovább a diatónia és kromatika világává: a *Cantemus* – mint Ittzés Mihály mondja – Bárdos Lajos hitvallása, egyben tanítása is, amely hitvallást a 40 éves működését ünneplő nyíregyházi kóruscsalád (és kórusiskola) névválasztásában hangsúlyozva is a magáénak vállal: „Énekeljünk, mert énekelni jó”. Hirdeti, egyszersmind bizonyítja, mégpedig nem csupán a „kellemes”, hanem a jó–szép–igaz etikai-esztétikai-episztemológiai jelentésteljességében. Hirdeti és bizonyítja négy évtizedes

működésük, hangversenyeik sora országszerte és a határon túl, a kivételes minőséget nemzetközi mezőnyben elnyert díjakkal igazolva, mint ahogy hirdeti és bizonyítja **jubileumi hangversenyük**, melyet **2015. november 7-én a Pesti Vigadóban** tartottak. A megnyitó népdal-quodlibet és a Bárdos-jelige az esthez valódi introdukció, a szó tartalmi értelmében: keretet vől az el, a művészet összefűrésától napjainkig, amelyet azután a műsor egésze fog ki- és betölteni.

Az ünnepi beszéd után a koncert első félidejét a **Pro Musica Leánykar** műsora töltötte ki. A Kodály-ciklus – *Harangszó, Esti dal, Hegyi éjszakák* (I.), *Angyalok és pásztorok* – nem tematikus egységet alkot (jóllehet a szakralitás mindegyikben jelen van; Nádaszi Alfonz tanúságtétele szerint a szövegtelen *Hegyi éjszakákban* főképpen), inkább bizonyos hangsúlyos kompozíciós megoldások fűzik a tételeket egymáshoz (meg az „introdukció”-hoz), és mintegy a differenciált nagyforma felé vezető lépcsőfokként illeszkednek. Az 1923–1937 között született darabokat kortárs zene követi (ha a *kortárs* szóhoz nem asszociálunk elidegenítő hangzásvilágot). Két darab Kocsár Miklós Nagy László-ciklusából, ezek az egész műsor legsúlyosabb, legösszetettebb jelentést magukba sűrítő és legdifferenciáltabb kifejezést–megszólatatást igénylő pillanatai: *Karácsony, fekete glória* (1956. december), és *A jövő vacogása*. A kompozíciók 2005–2008-ban keletkeztek, előbbi mű ajánlása **Szabó Dénesnek** szól. A hangverseny első részének Kocsár-ciklusát az 1995-ből való *Salve Regina* koronázta meg, egy liturgikus szövegre készült és a liturgikus kereteket sem szétfeszítő igazi koncertdarab, lelkendező záró ütemeit mintha a Pro Musica kórus leányainak írták volna. (Jóllehet a mű *Rozgonyi Éva* kórusa számára készült; sokféle meggyőző előadás létezik, amikor a hallgatónak az az élménye, éppen ezeknek az előadóknak szánták.)

Kocsár Miklósnál közel egy emberöltővel később született Orbán György az előbbi művel közel egyidős *Lauda Sion* motettájának hangvétele – a szöveg által kínált játéklehetőségek kiaknázásával – nem annyira a templom, mint a középkor templom előtti terének muzsikája, és egy olyan koré, amikor a templomkapu nem zárja be a szentet a falak közé és a falak közül kilépő ember sem zárja ki azt a templomon kívüli világából. Az előadók maradéktalanul kiaknázták a zenében rejlő játéklehetőségeket. A szekvencia-megzenésítés után Gyöngyösi Levente két zoltár-feldolgozása került sorra; a szerzőnek csak nemrég rendezett születésnap koncertet a Pro Musica Leánykar („Gyöngyösi 40”, Budapesten és Kolozsvárott), bensőséges kapcsolat van hát művek és előadók

között. A két most megszólaló darab más-más gondolati-érzelmi tartalmakat hordoz. A *Szabó Dénesnek* és a *Pro Musica Leánykarnak* ajánlott *Quo ibo a spiritu tuo* (a héber számozás szerinti 139. zsolttárra, a mondánivalót koncentrálandó néhány vers kihagyásával) egy quasi-gregorián pszalmódiából bontakozik ki, érkezik el rácsodálkozás és dicséret tetőpontjára, majd hullik alá a gregoriánszerű melodika visszaidézésével az önvizsgálat kínzó mélységeibe, hogy az Istenre való ráhagyatkozás megilletődött E-dúr ámenjében végül felold(oz)ást nyerjen; kérdések, amelyeket sokan és sokszor hárítunk, de amelyeket (Gyöngyösi Levente megfogalmazásában) a Szabó Dénes vezette Pro Musica híven és meggyőzően tolmácsolt. – A bensőséges darabot a felszabadult és felszabadító *Laudate Dominum* követte, csörgődobok virtuóz kíséretében. A leánykar műsorát azután egy hamisítatlan romantikus tétel zárta, a 20. századi osztrák-német zeneszerző Franz Biebl 1964-ben keletkezett *Angelusa*.

A jubileumi hangverseny második részét a **Cantemus Gyermekkar** indította; Britten karácsonyi énekeivel. A *Ceremony of Carols* a szerző elképzelte-előírta keretben szólalt meg: „processzió” és „recesszió” a (kíséret nélkül előadott) gregorián dallamra, az ünnepélyes be- és kivonulás és a sötétbe boruló terem valóban egy karácsonyi szertartás légkörét és kereteit idézte fel. A többszámú tételek hárfakíséretét *Felletár Melinda* játszotta. Különben ezek a felső tagozatos gyermekek már igencsak felnőttek: a kórus jövőre már 30. születésnapját ünnepli.

A gyermekkart a pódiumon felváltó **Cantemus Vegyeskar** tagjai felnőtt fiatalok, műsoruk egyszerre volt változatos és homogén. A két Tallis-mű (*O nata lux*, gyertyaszentelői, és *Loquebantur variis linguis*, pünkösdi szövegre) stílusosan egyenes hangokon és feszes ritmusban, ugyanakkor egészében mégis érzékeny és hajlékony előadásban szólalt meg. Azután Kocsár Miklós *Hegyet hágék* kezdetű régi magyar imádság-megzenésítésének drámai erejű megszólaltatása következett, végül három szerző a középnemzedékből: Tóth Péter (egy négyzólamú, de olykor hat-nyolcszólamúvá fejlődő *Sanctus*), Eric Whitacre (*Sleep*) és Gyöngyösi Levente (a hatszólamú *Te lucis ante terminum*). Közülük Tóth Péter darabja különösen izgalmas új szint hozott az est műsorába és új interpretációs kihívást az előadóknak, Sztravinszkij motorizmusára és Bartók bolgár ritmusaira emlékeztető zeneyelvével; **Szabó Soma** által vezényelt kórus e kihívásnak is maradéktalanul megfelelt.

Ugyanő vezényelte a koncertet lezáró összkart, a *Pro Musica Leánykar*, a **Cantemus Vegyeskar** és a **Cantemus Ifjúsági Vegyeskar** által megszólaltatott 40 szólamú Tallis-motettát (*Spem in alium*). A záró percek formailag is rimeltek az introdukcióra, a közönséget körbevevő énekesek hangja körülölelte a közönséget. A koncert így az első hangtól az utolsó akkord kizengéséig gondosan megkomponált ugyanakkor spontaneitását, a szabadság légkörét mindvégig megőrző egészet alkotott, a művek egymás mellé állításából megfogalmazódó többletjelentést, hangok, fé-

nyek, mozdulatok és térformák együttesét: a pódiumra állítás művészetét (mintegy összefoglaló példaképpen Ordasi Péter elméleti összefoglalásához, amely rövidesen olvasható lesz egy S. Szabó Márta által szerkesztett tanulmánygyűjteményben).

Egyik fontos üzenete: íme, egy nagy magyar huszadik századi zeneszerzői vonulat, kórusiskola Kodály Zoltán, Kocsár Miklós, Orbán György, Tóth Péter, Gyöngyösi Levente, hallhatóan szerves fejlődésben, a magyar népzeneig és a gregoriánig lenyúló gyökerekkel, európai tájékozódással; mindegyikük utánozhatatlan, azonnal felismerhető egyéni arculattal.

Még a koncert elején, a Pro Musica műsora előtt *Dr. Hoppál Péter* kultúráért felelős államtitkár ehhez a kórusiskolához vázolt fel zenetörténeti és nemzetközi hátteret. Beszéde mindvégig a karnagy, a kórusmuzsika elkötelezettjének megnyilatkozása volt, csak egy pillanatra lépett elő a kultúrpolitikus (amikor a Cantemus kóruscsaládot *kulturális termék*ként azonosította, óhatatlanul felidézve a hallgatóban a *piac* és a *pénz* asszociációt, és a kínos kérdést, vajon mi az ára Freia ifjúságának és szépségének, vagy pedig hogyan váltható át a nyíregyházi kalokagatheia).

A koncert egyedien szép kiállítású műsorfüzetéből idézem:

„A mindennapos éneklés – mostanában hivatalosan ismét felvetett gondolata – Nyíregyházán, Kodály Zoltán szellemében, a Szabó Dénes által vezetett pedagógiai műhelyben 40 éve él a gyakorlatban. A mai hangverseny ennek a munkának (...) az ünnepe, s bizonyossága a Kodály módszer igazságának.”

A Kodály módszer Nyíregyházán megvalósult legfőbb igazsága: a hígítatlan, nagy művészet igazsága, amely játékosat, bensőségeset, örvendetest és felemelőt, mindent, akár a legsúlyosabb gondolatokat is, *a lét emberileg, művészileg megragadható teljességét* közvetíti, nem éri be kevesebbel.

Őszi szél fúj a hegyekről... Friss, tiszta levegőt hoz.

Köteles György

Hangversenyek és rendezvények

Mosonyi Mihály emlékére

2015. szeptember 11-én nyílt meg a Művészetek Palotájában a Mosonyi Mihály-emlékkiállítás (tablókiállítás), Scholcz Péter, Sziklavári Károly és a Művészetek Palotája munkatársainak közös alkotása.

Szeptember 18-án délután a Duna Palotában, a *Magyar Zene Ünnepe*, a Duna Palota és a Bánffy György Kulturális Szalon közös szervezésében. Mosonyi alkotói jelentőségét *Sziklavári Károly* méltatta, *Kassai István* a komponista zongoradarabjaiból mutatott be egy csokorra valót, a *Festetics vonósnégyes* előadásában nyilvános ösbemutatóként hallhatták

a jelenlevők a zeneszerző a-moll vonósnégyesét, majd *Scholcz Péter* bemutatta és megnyitotta a kisebbik Mosonyi-emléktárlatot.

Aznap este Mosonyi-émlékhangverseny volt a Mátyás-templomban. Műsoron: Ünnepi zene, nyitány nagyzenekarra (1860), C-dúr mise no. 1 (1840-42) Benne: Graduale: Jubilate Deo (1845) Offertorium: Beatus vir (1844). Közreműködők: Bazsinka Zsuzsanna, Bokor Jutta, Nyári Zoltán, Valter Ferenc – ének, a Kodály Kórus Debrecen és a MÁV Szimfonikus Zenekar, vezényelt: *Medveczky Ádám*.

Szeptember 19-én a Liszt Ferenc Társaság Budapest rendezésében emlékhangverseny a Régi Zeneakadémia Kamaratermében. Megemlékezést tartott *Felvégi Béla*, a Liszt Ferenc Társaság Kelet – Magyarországi Tagozatának vezetője. Műsor: Mosonyi Mihály: Mátyás anyja dal – Arany János versére (1864) Előadta: *Kiss Diána, Sörös Ildikó*. Mosonyi Mihály: A magyar gyermekvilág – 12 életkép zongorára (1859) – *Sörös Ildikó*. Liszt Ferenc: Lorelei dal – Heinrich Heine versére (1856) *Kiss Diána, Sörös Ildikó*. Mosonyi Mihály: Az égő szerelem hármas színe – zongoradarab négy kézre (1864) *Sörös Ildikó, Felvégi Béla*.

Szeptember 22-én Mosonyi- és Volkmann-emlékest a Magyar Rádió Márványtermében. Közreműködők: *Kántor Balázs* – gordonka, *Elek Szilvia* és *Horváth Anikó* – zongora, *Kiss Tivadar* – ének.

Október 3-án a Régi Zeneakadémián, az LFZE Liszt Ferenc Emlékmúzeum és Kutatóközpontjának rendezésében **egész napos Mosonyi-megemlékezés**. Matiné koncert, közreműködők: *Kun Ágnes* – ének, *Elek Szilvia* és *Horváth Anikó* – zongora. Délutáni konferencia, elnök: *Eckhardt Mária* alapító igazgató. Előadók: *Bónis Ferenc, Békéssy Lili, Domokos Zsuzsanna, Scholcz Péter, Kaczmarczky Adrienne, Watzatka Ágnes, Peternák Anna, Mona Dávid, Gulyásné Somogyi Klára, Juhász Veronika, Spischak Dávid, Sziklavári Károly*. Esti koncert, közreműködők: *Kassai István* és a *Festetich vonósnégyes*. Szervezte *Domokos Zsuzsanna*.

November 6-án, Sopronban, a Liszt Társaság Soproni Tagozatának szervezésében tartottak Mosonyi-emlékestet.

November 26-án, Mosonyi Gálakoncert a Duna Palota Színháztermében, a Bánffy György Kulturális Szalon rendezésében. Közreműködők: *Divald Regina*, a debreceni Nemzetközi Mosonyi Mihály zongoraverseny győztese, műsorán: Harmadik népdalrapszódia. *Kassai István* zongoraművész, műsorán: Két gyöngyszem, Hódolat Kazinczy Ferenc szellemének, 12 Életkép a magyar gyermekvilágból, Gyászhangok Széchenyi István halálára, Liszt Ferenc: Fantázia Mosonyi Mihály Szép Ilonka c. magyar operájára.

Zongoraverseny, közreműködő: *Koncertmuzsika Zenekar*, vezényelt: *Csányi Valéria*.

m. n-n k.

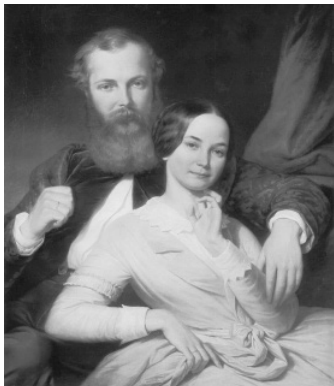
Emlékezés Mosonyi Mihályra (1815–1870)

Gazdag örökségünk: a magyar romantika

A 200 esztendeje született Mosonyi (eredetileg: Brand) Mihály komponistaként a magyar zenetörténet fáradhatatlan újítoinak egyike, s a vele azonos generációhoz tartozó Liszt Ferenc és Erkel Ferenc mellett a 19. század magyar zenéjének harmadik kiemelkedő mestere volt. A Fertőtőhöz közeli Boldogasszonyfalván (ma: Frauenkirchen, Ausztria), szegény iparoscsalád gyermekeként látta meg a napvilágot 1815 szeptemberében (4-én keresztelték). Már gyermekkorában elsajátította néhány fúvóshangszer kezelését. 14 esztendősen sekrestyés lett Magyaróvárott (ma: Mosonmagyaróvár), ahol zenei ismereteit önképzéssel bővítette, majd pár évre rá a pozsonyi tanítóképzőben folytatott tanulmányokat. Pozsonyban Turányi Károly – későbbi aacheni városi zeneigazgató – vált mesterévé a zeneművészet terén, s 1835-ben részint az ő pártfogására került zenetanárként gróf Pejachevich Péter kastélyába, a szlavóniai Rétfalura (ma: Retfala, Eszék, Horvátország). A Pejachevich-családdal együtt gyakorta látogatott Bécsbe és Pozsonyba: az ott szerzett zenei élmények jelentős impulzusokkal járultak hozzá muzsikusi pályájának lépésenkénti kibontakozásához. Ekkor már rendszeresen komponált, s művei időnként valószínűleg Pozsonyban is fölhangzottak. Korai szerzeményein elsősorban az osztrák–német tradíció: Beethoven, Schubert, helyenként Mendelssohn (stb.) hatása érződik; ilyen az első ismert darabja, a négykezes *Grand Duo*; szintén ilyen több vonósnégyese. Rétfalun keletkezett öt misekompozíciója közül az első (1840–42: szólistákra, kórusra és zenekarra).

Brand-Mosonyi 1842-ben Pestre költözött, s a dinamikus fejlődő város vált alapvető otthonává élete hátralevő évtizedei során. Pesten lett előbb hírneves, elismert muzsikussá, majd később a delelőjére ért magyar romantikus zene egyik élen járó, meghatározó alkotómesterévé. A negyvenes évtized folyamán jelentős opusokkal gyarapodott az életmű kamarazenei termése (vonósnégyesek, vonósszextett, zongorás triók); látványosan nőtt az egyházzenei alkotások száma (*II. és III. mise*, offeratoriumok, gradualék), s a már Rétfalun elkezdett *h-moll nyitánnyal* kezdve új műcsoport is kibontakozott a zenekari kompozíciók impozáns soraként. Brand-Mosonyi *I. szimfóniáját* (bemutató: 1844) tekinthetjük az első, magyarországi születésű szerző tollából idehaza keletkezett, 19. századi fogalmak szerinti szimfóniának – tulajdonképpen az első magyar szimfóniának –; 1844-ben komponált *Zongoraversenyét* hasonló értelemben az első magyar zongoraversenyként tarthatjuk nyilván. E művek stílusvilága ugyanakkor nem volt még magyar: előbbire főként Beethoven, utóbbira mások mellett Chopin hatott. Magyar hanggal

próbálkozott viszont már egy 1844-ben keletkezett kórusában a komponista (tréfás köszöntő Erkel Ferenc tiszteletére), nem sokkal később a *II. szimfónia* (1846–47) fináléjában ugyanúgy (ez a mű nem maradt ránk).

1846-ban megnősült, majd feleségének, Weber Paulinának korai halála (1851) tragikus törést hozott magával egész további életútja, s alkotói pályája szempontjából egyaránt. Zeneszerzői világát később jelentős stílusimpulzusokkal gazdagította az ötvenes évtized: első ismert zongoradarabjaira (*Drei Klavierstücke/ Három zongoradarab*, op. 2; *Zwei Perlen/ Két gyöngyszem* Op. 3) Schumann zongoraköltészete hatott. Két német dalfüzére ill. dalciklusa (*Sechs Lieder/ Hat dal* op. 5; *Schilflieder/ Dalok a nádasról* op. 6) közül a második, szer-

kezeti különlegessége: egybekomponált hangzó folyamata révén, figyelemreméltó fejleménye lett a romantikus művészi dal egyetemes történetének; benne az elhunyt Kedvesre való személyes, fájó emlékezéssé lényegülnek át Lenau megzenésített verssorai a komponista tolla nyomán.

Az 1854 folyamán közreadott *Schilfliedert* tekinthetjük egyszersmind az első hazai romantikus dalciklusnak. Ugyancsak az 1850-es évtized közepének terméséhez tartozik több egyházi mű (például a később Pótzsonyban bemutatott *IV. mise*), s jellemző, hogy *Liszt Ferenc*, mint a legjobb magyar egyházzenei komponistát, Brand-Mosonyit tartotta a legalkalmasabbnak arra, hogy bemutatandó *Esztergomi miséjéhez Gradualét és Offertoriumot* írjon. A körülmények miatt végül Pesten adta elő Liszt a két tételt (1856), mondhatni, sokszálú művészsbarátságuk kezdeteként. Liszt tanácsának döntő szerepe volt Brand-Mosonyi gyökeres alkotói irányváltásában is az ötvenes évtized végén: világi zenéjében attól kezdve jellemzően a magyar stílus vált uralkodóvá; szerzői nevét is *Mosonyira* változtatta. (Utolsó *egészében német* zenei világú munkája első operája, az 1856–58 között keletkezett *Kaiser Max auf der Martinswand* volt, melynek átdolgozását éppen Liszt javasolta.) Mosonyi magyar zongoraminiatúr-sorozatai – a *Magyar gyermekvilág* (1859) és a *Tanulmányok zongorára...* (1860) –, nem kevésbé az olyan zongoraművei, mint a *Hódolat Kazinczy Ferenc szellemének* (1859), vagy a *Gyászhangok Széchenyi István halálára* (1860), kiemelkedő jelentőségű állomásai lettek a hazai instrumentális muzsika történetének. (A *Gyászhangok* basszusostinóját később Liszt Ferenc is felhasználta.) Mindkét utóbb említett kompozícióját nagyzenekarra is átdolgozta a szerző, s az 1860 körüli időszak további zenekari alkotások keletkezését hozta magával Mosonyi műhelyében (*A honvédek – szimfonikus fantázia*; Ünnepi zene), amelyek,

számos akkori zongoradarabjának megújult pianisztikus nyelvezetével együtt, erőteljes Liszt-hatásról árulkodnak.

A *Hódolat* zongora-verziójához hasonlóan a Kazinczy-év (1859) hívta életre Mosonyi egyik fő művét, a költő soraira keletkezett kantátát is (*A tisztulás ünnepe az Ungnál...*). 1866-ban írt *V. miséjéről* csupán adatok alapján tudunk. A hatvanas évtized lényegében a magyar zenei világu vokális kis- és nagyformák felvirágzásának időszaka lett Mosonyi alkotói pályáján. Két magyar operája (*Szép Ilonka*: 1861; *Álmos*: 1862) Erkel Ferencre is hatott: a *Szép Ilonka* a *Saroltára*, a *Dózsa György* pedig elképzelhetetlen volna a – Mosonyi életében, sajnálatos módon, bemutatásra nem került – *Álmos*, az első magyar zenedráma befolyása nélkül. Petöfi Sándor, Arany János, Tóth Kálmán és Komócsy József verseire írt dalainak java része kiemelkedő szépségü ékköve lett a század magyar énekes lírájának; a hazai férfi- és vegyeskari irodalmat is jó pár ihletett alkotással gazdagította a zeneszerző. Két további kantátája 1869–70 folyamán keletkezett, s az életművet szintén vokális kompozíciók zárták le: gyászdarabok gróf Batthyány Lajos újratemetése alkalmából, valamint a *Boldogság emléke* címü Komócsy-megzenésítés. Mosonyi Mihály 1870. október 31-én hunyt el Pesten.

Magyar stílusfordulata ellenére nem tagadta meg művészetének német gyökereit sem. A *Magyar gyermekvilág* poézise mögött félreismerhetetlenül ott húzódik a Schumann-ihletés; zeneszerzői eszményképe később mindinkább Richard Wagner lett, olyannyira, hogy az Álmossal a wagneri vívmányok és a magyar hagyományok ötvözésére tett kísérletet; utolsó dalán, a *Boldogság emléken*, a *Trisztán és Izolda* harmóniavilágának háttere érezhető. (A *Trisztán* 1865. évi bemutatójára egyébiránt ő is Münchenbe utazott, igaz, annak váratlan elhalasztódása miatt végül nem lehetett jelen már a premieren.) Wagner-rajongása nem volt egyoldalú: a német mester is elismerően nyilatkozott magyar zeneszerző-pályatársának művészetéről.

Mosonyi Mihály termékeny és sokoldalú szerző volt: kora feltűnően nagy számú műfaját gyarapította értékes – és így általunk, az utókor által mindenképp felfedezést érdemlő – alkotásokkal. A méltató id. Ábrányi Kornél szavait idézve: „nincs a magyar zeneirodalomnak oly ága, az egyszerű népdaltól kezdve fel a dalmüig, melyben örökbecsü műveket ne hagyott volna maga után”. De tevékenységének különféle formái magukban foglalták a zongora- és zeneszerzés-tanítást; az aktív részvételt az első magyar zenei újság, a *Zenészeti Lapok* megalapításában, sőt a széles látókörü muzsikusként folytatott, elhivatott hangü cikkírást ugyanott; a megannyi tettet a magyar zenei intézményrendszer létrehozása, illetve megszilárdítása érdekében (stb.). Ismét id. Ábrányi Kornél sorait fölidézve: legyen Mosonyi élete „örökös felbuzdító példa mindazok előtt, kik a magyar haza szellemi s művészeti felvirágzásáért lelkesülni tudnak”!

Sziklavári Károly

Új magyar opera bemutató

Művészetek Palotája, 2015. október 16.

Jelentős esemény színhelye volt a MŰPA Bartók Béla Nemzeti Hangversenytermében az ősbemutatóként felhangzott

Balassa Sándor „Földindulás” című Kodolányi János drámája nyomán írott operája.

Balassa Sándor

1935-ben született
Kossuth-díjas, Kiváló művész,
Bartók-Pásztory-díjas zeneszerző,
a Nemzet Művésze.

Művéről a zeneszerző a következőt mondta: „A szövegkönyvet magam írtam. A történet az Ormánságban játszódik, a magyar földről és a magyar életről szól.”

A három felvonásos, monumentális mű karmestere, *Medveczky Ádám* a következőképpen nyilatkozott az operáról: „Nagyon örülök, hogy koncertszerű előadásban bemutathattam Balassa Sándor darabját. Egy kis kísérletezés után a magyar zeneszerzés visszatért a zene klasszikus alapjaira, a melódiához, a harmóniához és a ritmushoz.”

A bemutató a CAFE Budapest Kortárs Művészeti Fesztivál keretében szólt meg. Előadói művészetük legjavát nyújtották a szólisták: Kiss B. Attila, Wttinger Gertrúd, Szvétek László, Bódi Marianna, Várhelyi Éva, Kun Ágnes Anna, Zavaros Eszter, Böjte Sándor, Banai Sára, Geiger Lajos, Kiss Tivadar, Rezsnyák Róbert, Ambrus Ákos, akik életre keltették Kodolányi drámájának szereplőit, Balassa Sándor zenei megfogalmazásában.

Közreműködött a Magyar Rádió Zenekara, Énekkara és Gyermek-kara, vezényelt, *Medveczky Ádám*.

Az előadás a Magyar Művészeti Akadémia támogatásával jött létre. A mű befejezése után a nagyszámú közönség szünni nem akaró tapsa felejthetlenné tette az előadást.

Szőnyi Erzsébet

A zeneszerző 80-ik születésnapja alkalmából gratulálunk, további jó egészségben töltendő, eredményes esztendőket kívánunk!

Laudáció Simándy Józsefről

„Hazám, hazám, te mindenem...”

Kortársaink emlékezetében Erkel Ferenc: Bánk bán-jának áriája Simándy József felejthetetlen hangján szólalt meg, gyakran szinte vele énekelt a közönség.

Ugyancsak bennünk él kitörölhetetlenül a „zsoltáros” hangja Kodály Zoltán: Psalmus Hungaricusában, mely mű nem egyszer a szerző jelenlétében hangzott fel:

„Istenem Uram, kérlek tégedet,
Fordítsd reám szent szemeidet,
Nagy szükségemben ne hagyj engemet:
Mert megemészti hangot bánat szívemet.

FOTÓ: KERTÉSZ GYÜLA

E két szöveg-részlet elegendő arra, hogy visszaidézzük az ötvenes-hatvanas évek közönségének hangulatát, megérezvén itt és ma, hogy mit jelentett Simándy József hangján megszólalni a magyar történelemnek, a XX. század baljós hangulatában. Ez a hang ott és akkor jóval több volt, mint egy tenor szóló. A nép lelkéből hangzott fel.

Simándy József végigélte az elmúlt századot. 1916-ban született, jövőre lenne 100 éves, 1997-ben távozott az örökkévalóságba. Operaénekesi pályafutását Szegeden kezdte, majd a budapesti *Sugárúti Palotában* folytatta. Emellett Európa jelentős operaházaiban és hangversenytermeiben aratott sikereket. Fia, *Simándi Péter* által közreadott riportok, írások között édesapja hitvallásaként a következőket olvashatjuk:

„Kirándulásaim voltak idegen színpadokon. Münchenben marasztaltak, és szerződést kínáltak a bécsi operába is. De én olyan emberfa vagyok amely ide gyökeredzett, számomra az igazi öröm magyar közönségnek énekelni. /... Meggyőződésem, hogy a művész nemcsak szórakoztat, hanem művel is.”

A Magyar Operaházat a múlt század derekán fénykorában olyan személyek irányították, mint Tóth Aladár, Nádasdi Kálmán, Oláh Gusztáv, Ferencsik János, egy-egy időszakában Sergio Failoni, Otto Klemperer. Ilyen közegben volt csillag Simándy József. Szerepei felélték az operairodalom leghíresebb tenor-szólóinak sorát Mozart Taminojától, Verdi Otellójáig. Volt díjnyertes mesterdalnok Wagnernél és Rodolfo a költő Puccini Bohéméletében. Egész életében a csúcson volt.

Személyes kapcsolatom az ünnepelttel igen sokágú. Egyfelől ugyanakkor, a negyvenes évek derekán jártunk a Zeneakadémiára, ő 1940-től 45-ig, én 1942-től 47-ig. Akkor növendékként tagja voltam az Ádám Jenő vezette

hallgatói nagy kórusnak. Koncert előadás formájában megszólaltattuk *Kodály Zoltán Székelyfonóját*, a tenor szólót Simándy József énekelte.

Másfelől tanúja lehettem valamennyi operai szerepformálásának, s végül nem egyszer találkozhattunk a Liszt Társaság és a Magyar Kodály Társaság rendezvényein, kirándulásain. E szoros szakmai és baráti kapcsolat révén családilag is közelebb kerültünk egymáshoz. Segített ebben az a körülmény, hogy a hegyvidéki kerület lakosai voltunk.

A XII. kerület vezetősége büszke lehet arra, hogy döntése nyomán Simándy Józsefnek a díszpolgári címet adományozza. Személye a XX. századi magyar kultúrtörténet ikonikus alakja, aki egy adott korban csodálatos hangjával hallgatók ezreinek érzelmeit fejezte ki.

Befejezőként összefoglalásul hangozzék fel Vörösmarty Mihály megszívlelendő sora, melyet a mai meghívón, Simándy József fényképe alatt olvashatunk:

„Emlékek nélkül nemzetnek híre csak árnyék.”

Szőnyi Erzsébet

A köszöntő beszéd 2015. szeptember 23-án hangzott el a MOM Kulturális Központ kupolatermében, A HEGYVIDÉK DÍSZPOLGÁRA kitüntető cím átadásának ünnepi rendezvényén. A posztumusz kitüntetést *Pokorni Zoltán* polgármester adta át az elhunyt özvegyének *Simándy Józsefnének*. Az ünnepség közreműködői voltak: A Felsőkrisztinai Templom Skolája, vezényelt: *Tőkés Tünde*, a Pannonia Sacra Általános Iskola Kórusa, vezényelt: *Blazsek Andrea*.

Bárdos Lajos születésnapjára köszöntés 2015

A Bárdos Társaság megalakulása óta, immáron évtizedes hagyománnyá vált, hogy október 1-jén Bárdos Lajos Kossuth-díjas zeneszerző születésének napjára emlékezve megemlékezést tartanak, egykori lakóhelyén, Budapest II. kerületében, a Margit körút 64/b épületében.

A sok zöld növényvel díszített udvar meghitt hangulatú ünnepség színhelye volt. A megjelent kedves vendégek, barátok és tisztelők köszön-

tése során kiemelt tisztelettel és örömmel köszöntötték a Bárdos Társaság **megalakulása** óta vezető társelnökeit – *Szőnyi Erzsébet* professzort a *Nemzet művészt* – és *Daróci Bárdos Tamás* zeneszerzőt. Együttal megköszönve a társintézmények, A Kórusok és

Zenekarok Országos Szövetsége és a Magyar Kodály Társaság vezetőinek jelenlétét. A legfiatalabb generáció küldöttei is mindig résztvesznek ezen az évfordulós megemlékezésen. Ez évben a *Dunakeszi Bárdos Lajos Általános Iskolából* érkezett lelkes kis gyermekcsapatot üdvözölhettük, akik meglátogatva a Múzeumot jelen lehetnek az ünnepen.

Nyitányként csendült fel, *Bárdos Lajos – Kölcsey Ferenc* költeményére írott kórusműve – a mindenkor aktuális, szívünkben élő – „Nemzeti fény”.

Akik énekeltek a **Városmajori Kós Károly Általános Iskola** tanulói. Karnagyuk és énektanárunk *Hraschek Katalin*. Ő árulta el, hogy a hely szűke miatt nem a nagykórusral jöttek, hanem a **6/a osztály** tanulóit üdvözölhettük itt. Akik nagyon ügyes gyerekek, szeretnek énekelni, jól tudják a műveket és nagy örömmel vállalták a szereplést.

A *Nemzeti fény*, elhangzott már előadásukban egy évvel ezelőtt is, a nagy jubileumi koncerten. De új művel is készültek. Ez alkalomra tanulták meg az „*Édesanyámhoz*” című művet. Ez a szép kórusmű mindnyájunk lelkéhez szól. Szövegét *Lukin László* írta, aki hosszú éveken keresztül volt ezen a helyen a megemlékezések vezetője, – Őrá is már csak emlékezhetünk, de a nemes hagyományt azóta is megszakítás nélkül folytatjuk.

Ismert a mondás: *Csak az hal meg, akit elfelejtenek
Örökké él, akit nagyon szerettek.*

Nos ez így igaz Bárdos Lajosra. Bár voltak életében nehéz és sötét esztendőik, kellemetlen gáncsoskodók, de nem törték meg őt, megvédte sugárzó egyénisége, és az a sok szeretet amely körülvette egész élete során.

Elsőként említem a családot akik mindig körülötte voltak és vannak, – majd a hálás tanítványok – akik tisztelték, és csodálták – a kollégák és barátok, akik nagyra becsülték és elismeréssel adóztak átfogó nagy tudásáért. – És nekem még alkalmam volt megismerni idős korukban – azokat az egykori ifjú cserkészeket, – akik rajongással emlékeztek Bárdos Lajosra, aki megismertette, megtanította és énekelte velük a magyar népdalokat, amit örökre szívéükbe zártak, és soha nem felejtettek.

Az elmúlt jubileumi év (a 115 éves születésnap) sokszorosán bizonyította ezt a szeretetet, amikor országsszerte többfelé tartottak emlékező hangversenyeket tiszteletére – és érdeklődéssel hallgatták a visszaemlékezés szavait.

A magyar zenei élet nagyon sok tehetséges zeneszerző munkásságával dicsekedhet. A kórusok bőven válogathatnak az előadandó, bemutatásra kerülő művekből, – gazdag a kínálat. – De szinte minden hangversenyen őszinte elismeréssel állapíthatjuk meg, hogy karvezetőink ügyesen válogatják össze műsorszámait, és méltó helyet kapnak Bárdos Lajos művei.

Ismét hivatkozom az elmúlt évre, amikor a jubileumi hangverseny után nagyon szép elismerő kritikát kaptunk, és a szerző, címül azt választotta: „**Bárdos él!**” Ezért köszönetünket kifejezve ezt kívánjuk, az elkövetkezendő évtizedekre is.

Így máris említhetem a közelmúltból, hogy augusztusban egy újabb kórus vette fel Bárdos Lajos nevét, a **Nyírcsaholyi Énekkar**, azon alkalmából, hogy alapító karnagyukat köszöntötték Haller Istvánt aki **1957-ben** alapította a kórust, és a következő esztendőben már kivívták Bárdos Lajos személyes elismertségét.

És még egy szép példát mondhatok: Júliusban, Pécsen tartották a nevezetes EUROPA CANTATOT. A nagy nemzetközi énekes találkozó, 4000 résztvevője volt a világ minden részéről. A sok külföldről jött zenei vezető mellett magyar kollégáink színe-java is tartott előadást, műhely-foglalkozást. A gazdag programból rögtön kiválasztottam egyet, és időben szerencsém volt azon résztvenni, mert **Ordasi Péter**, a Debreceni Zeneművészeti Egyetem tanára és a Szesztay Zsolt által alapított Bárdos Leánykar vezetője, előadásának témája ragadott meg. Mit is választott? „**Utazás a világ körül Bárdos Lajos Gyermekkarjaival**”. Az angolul tartott ismertetőket követve a 6 tagú Leánykar szebbnél szebb Bárdos kánonokat, gyermekkari műveket mutatott be, ezzel nagy tetszést aratva a külföldi látogatók körében.

Nos bátran vallhatjuk, hogy Bárdos Él. – Csak tegye meg mindenki a magáét, ott ahol erre lehetőség és alkalma van.

Így tett most a Kós Károly Iskola kis kórusa is, *Hraschek Katalin* vezényletével. Válogatást mutattak be Bárdos Lajos kánokból, felhangzott a: *Béres, vagyok béres, Csillagos ég*, – és befejezésül: – *Sej, haj, nincsen baj!* Csengő énekükkel nagy tetszést aratva a közönség körében.

A megemlékező műsor befejezéséül a jelenlévők a ház falán lévő emléktábla koszorúzásához vonultak. A *Himnusz* eléneklését követően, a *Csitári hegyek alatt* szép népdalával, a közös éneklés örömeivel fejeződött be az ünnepség

A család összefogásából a házban létrehozott Múzeum, lehetőséget biztosít, hogy már ne csak évente egy alkalommal, hanem állandó jelleggel hirdesse Bárdos jelenlétét egykori lakóhelyén.

Márkusné Natter-Nád Klára

„Hagyományörző kirándulás...”

A Magyar Kodály Társaság Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Tagcsoportja július 8-11 között, 43 fővel Haydn- és Liszt nyomában, kultúrában- és élményben gazdag, tartalmas kirándulást tett nyugat Dunántúl – és Ausztria területére.

A burgenlandi tartomány fővárosa, *Kismarton*, un. Haydn város. Mindenki által ismert, hogy Haydn több mint harminc évig szolgált karmesterként az Esterházy hercegek udvaránál és mesterműveinek nagy része is ott született. A Kastély pompája, kultúrája, atmoszférája, kiállításai, mind-mind elbűvölik az oda látogatókat. Mi a *Fertődi* Eszterházy Kastélyt néztük meg, amelyet a „magyar Versaillesnek” is neveznek. A barokk-rokoko hangulatú, Magyarország harmadik legjelentősebb épületegyüttesének 126 szobája, káprázatos díszítő megoldásai, fényűző berendezései gyönyörködtettek bennünket.

A *Fertőrákosi* Kőfejtő és Barlangszínházban Mascagni: *Parasztbecsület* és *Leoncavallo: Bajazzók* című operáját hallgattuk meg a Kassai

Állami Operaház előadásában, László Boldizsár (tenor) vendégszereplésével. A történet szerelemről, becsületről, bűnről, véres bosszúról szól, mégis egy igazi boldog felüdülést élhettünk át, meghatározó, felejthetetlen élménnyel, varázslatos ének- és zenekari megoldásokkal, amelyet az állandó intenzitással, fantáziával átszőtt tolmácsolás eredményezett.

Másnap *Doborjában* megnéztük a Liszt-házat, ahol a „Csodagyerek, – Világsztár – Abbé” címet viselő kiállítás tanulmányozhattuk, úgy, hogy zenei aláfestést is hallgathattunk. A zene megszólalása életre keltette Liszt Ferencet. Nemcsak ismeretet adott, – zenetörténeti és korrajzot – de az emberi nagyság – a lét mélyebb értelme is teret kapott, a barátság, a szerelem, az emberi méltóság – felemelő élményével.

Mindkét zeneszerző emlékhelyénél a Kodály Társaság *Dr. Joób Árpád*, elnök vezetésével koszorút helyezett el, tiszteletünket kifejezve.

Mindezeket túl még a *Fraknói Vár* történetével ismerkedtünk meg, bepillantást nyertünk a Széchenyi Kastélyba *Nagyecsenen*, idegenvezető tolmácsolásával Kőszeg és Sopron szépségeiben gyönyörködtünk. S nem utolsó sorban látogatást tettünk a Pannonhalmi Apátságban, s az újonnan restaurált Vigadó épületében, Budapesten.

Köszönjük a szervezőknek, hogy megajándékozták a Magyar Kodály Társaság Szabolcs-Szatmár-Bereg - megyei Tagcsoportjának tagjait ezzel a felejthetetlen élménnyel.

Papp Istvánné

Szokolay Sándor sírkövének avatása

2015. október 1-én, a Zene Világnapján, méltóságteljes ünnepség volt Sopronban. Elkészült Szokolai Sándor síremléke. Ez alkalmából gyűltek egybe családtagok, tisztelők az evangélikus temetőben.

A kezdés közlekedési nehézségek miatt kissé elhúzódott, de a helyi „Fidelissima” kórus *Szilágyi Miklós* vezényletével emlékezetes hangversennyé tette a várakozás idejét. Szokolai művek előadásával teremtették meg a sírköavatáshoz a jelenlévők hangulatát

Az ünnepi beszédek sorát *Dr. Fodor Tamás* polgármester nyitotta meg. Méltatta a mintegy két évtizedes aktív tevékenységet, amelyet Sopron város díszpolgári címmel jutalmazott. Mint mondta, Sopron mindig büszke lesz a városban örök nyugalomra talált polgárára.”

A Nemzet Művésze, *Jókai Anna* Kossuth-díjas író nő gyönyörű emlékbeszédet mondott. Említette, hogy ismeretségük a fordulat utáni időre tehető. A közös gondolkodás kapcsolta őket össze. Nagyra becsülte Szokolai Sándort, amiért egész életében Kodály gondolatát tartotta szem előtt: „Nincs művész tartás nélkül, nem elég a tehetség”. Az 1959-ben elhangzott *Tűz márciusa* bátorságának bizonyosságát jelentette. A nemzetközi sikert, hírét a világban és a Kossuth-díjat a *Vérnász* c. opera hozta meg. Az író nő szerint Szokolai nem véletlenül született ide, e hazába. Igaz Magyar volt, aki felismerte, hogy a hit nem magánügy. Ezért tartotta a legfontosabbnak Bach művészetét, aki hitét a zenében fejezi ki.

Ezek a gondolatok kelnek életre a síremlékben, amely *Majzik Mária* Magyar Örökség és Prima díjas képzőművész alkotása. (Ő a Budakeszin látható *Himnusz* szobor megformálója is) A Szokolainak emléket állító mű süttői kőből készült életfa. Gyökerei a magyar földből nőttek ki, törzséből háromszög alakú részben jelenik meg a sírban nyugvó neve az évszámokkal. A kilombosodó fa tetején Szokolai által gyakran használt jelkép: a szív és kereszt. A szív a szeretet jele, a kereszt pedig a szenvedésé, ami azt jelenti, hogy a keresztet mindenkinek vállára kell vennie.

A következő beszéd előtt *Fodor Gábor* fuvolaművész, a neki ajánlott *Elégia* fuvolára c. Szokolai művet játszotta. A Zeneakadémia professzor emeritusa, *Devich János* zárta a beszédek sorát. Mint mondta, Szokolai ebben a kis országban nagyívű pályát futott. Zseni volt, akit elbűvölt, miután megismerte Kelet varázsát, Nyugat felvilágosodását és hirdette a gyökereit jelentő magyarságot. Az emlékmű *Devich János* szerint Szokolai Sándor életművének záróköve. Életében a szív és kereszt harmóniában volt.

A ravatalozóban elhangzottak a Fidelissima kórus Szokolai: *Miatyánk*-jának előadásával fejeződtek be. A sírnál Nyugat-Magyarország evangélikus püspöke, *Szemerey János* emlékezett a hitét bátran megvalló és megtartó zeneszerzőre. Az emlékmű megáldásával és imádsággal ért véget az ünnep.

A síron elhelyezett koszorúnk felirata: *Tisztelettel emlékezünk első Elnökünkre: Magyar Kodály Társaság*

Önkéntelenül eszembe jutottak *Antonie de Saint-Exupéry* sorai: „Holtak és elevenek egymáshoz tartoznak, egyetlen, szüntelenül tovább növekvő fát alkotnak.” Ha valaki Sopronban jár, látogasson el a Balfi út 133-ban található evangélikus temetőbe Szokolay Sándor sírjához!

Somorjai Paula

BÁRDOS SZIMPÓZIUM 2016

A Debreceni Egyetem Zeneművészeti Kar 2016-ban is megrendezi szakmai találkozóját, a **Bárdos Szimpóziumot**. Az intézmény Bárdos Lajos Leánykara működésének 40. évfordulója alkalmából idén a rendezvény középpontjában e jubileum és a kórusmuzsika áll. Hangversenyekkel, előadásokkal, bemutató kóruspróbákkal kívánjuk segíteni az iskolai kórusok, valamint a felnőtt énekkarok munkáját, repertoárbővítését, a kórusvezetők továbbképzését.

A Bárdos Szimpózium időpontja: **2016. március 11-12.**,
helyszíne: a **Debreceni Egyetem Zeneművészeti Kar** épülete.

A Szimpóziumra várjuk az alsó- és középfokú ének-zene oktatás, a zeneművészeti képzés tanárait és a kórusvezetés szakembereit, valamint a pályánkra készülő fiatalokat.

Megkülönböztetett szeretettel hívjuk a Bárdos Leánykar egykori tagjait, az intézmény Szolfézs-Zeneelmélet, Karvezetés tanszékének volt hallgatóit és tanárait. A programsorozatban lehetőség nyílik közös éneklésre, évfolyam-találkozók megrendezésére, szakmai beszélgetésekre.

Kérjük volt hallgatóinkat, hogy címlistánk frissítése érdekében küldjék el elérhetőségüket a következő címre: musictheory@music.unideb.hu.

A Szimpóziumon – mint nem akkreditált továbbképzésen - való részvételről a 93/2009. (IV. 24.) korm. rendelet értelmében igazolást adunk.

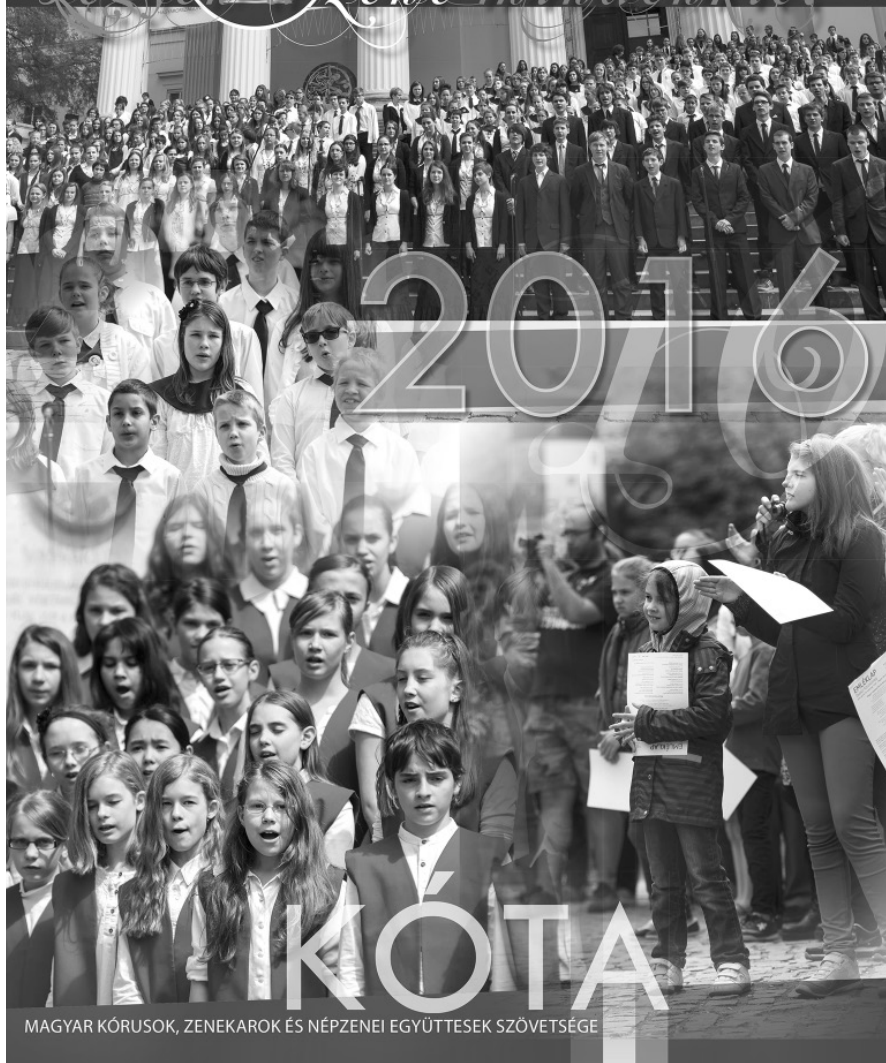
További információkat 2015 decemberében teszünk közzé az intézmény honlapján: www.music.unideb.hu.

Dr. S. Szabó Márta
egyetemi docens, tanszékvezető

*Kedves olvasóinknak
meghitt Karácsonyi Ünnepeket,
jó egészségben töltendő,
eredményes, boldog, békességes
Új Esztendőt kívánunk!*

Légy velünk a zene mindenkié!

MAGYAR KÓRUSOK, ZENEKAROK ÉS NÉPZENI EGYÜTTESÉK SZÖVETSÉGE

Falinaptár
A KÓTA irodában megvásárolható
1011 Budapest, Szilágyi Dezső tér 6.